ایضاً اری صبا پیام مارا جانب جانانه ببر تحفه دیگر ندارم بش جانان جانه ببر

بهیروی تار والہ او اسرا مالو تیرا وی ملاحندی یاوری مشکل کرو اسان علی جی مہر مرا

ایضاً پیارا او ساتھی رامنڈا مُنڈی کلان سندی بندبان رہندی جیکے کیے کریسے

منڈا مولائی کاجی نہیں کسد ہمیں رندی منیکے رامکلیے ایسے جب توت کیوشہ مادرا لیے

جیکے کلے کوئی نہیں کاہک مُنڈا اوس ویلے او ہی مالنی مارا او سدا نام بہر حم دم کردم

ایضاً حاکل ملما سکری ریتیاں ہمیں ریں جوت ثمری باٹ موریلیاں جن لوسر جن ہوں تمالو

یہہ بیان کر ہوں کہنے لیاٹ ایضاً او دانے دانے تا در دانے تل لل لانہ او

اکر از خدمت دورم بسے شرمندگی دارم چو قمری طوق در گردن سان بندگی دارم

ایضاً تم کالکت وت میں کیس وہب لنکر والکیے مکرت موری کر کیں ہر واجیاں نم

رنک رس کر آی ہو نے میں کاری لوسکھ دا ایضاً پیاری میچ مدہائی مدہنت سہ ہم حیاں

کہنا ہیں کہٹ ایضاً مانجھ ہاں ہندی سن موری لالنی ہاتی میں کیسے منے اری لوکوا

سدا رنک میلا کہو لیائی لوجی منیکے انجھ ہاں مانجھ ہاں ایضاً وداو بلا ہو ماجب دی دمدار لو

مولے در دیدار لو جیک کرسے کلس ہو رلے کر سے خیر کیجے دلدار لو ایضاً مالے لو

کو ملیا بولے بولئیے وی اینوا کے واری یعنی حد حد کی بات بلسنت ائی دیکھہ کہک کہک

کیسے رہم بخزہ کہونے الہات کت برم رہی ہاہیں بومنڈی سیدہ ہونلیے لو باری

کت کئی کو بے کو ارن کت کئی کہنا کت کئی بام منسبے کے بحو ماری ایضاً اری انکہیں مومدن

کہیلیں بن بن ایں جھورنا کہیلیں کے فخر کہت ماکو دائمے کے سر بہوندنا ایضاً گوما زی

دامن ہماری کارزا اما وی ما وکھا مار یو جی یولا یا ما میں ایا منڈی خاطر باغ لکھا یا میرا میان

کلیکھلی زنگ لا یا مانجی جی را ایضاً منڈری ہمارا وی کیونکہ خندجاہی بہر راو جاوی ایسے

عاسو مارات حاہے کے کفر حوتا لوک ات جاہے کا ہم کو نشر حرمنڈری ہمارمان

ایضاً وف ماجت موہن جہت جہاحت ماحت کت سوانسد امار مال مرونک

اینک بتس وہز جہاں جہنکے جہنکا بہیاں اینو بخشو میں کو نشم ہدایت ماک رو رد کار

نجس ہا راتیے منتیے سنلو تم کن زنک کے نہیں کے کرتا را ایضاً وشن میں کہیں وہیاں تورا

رہ اری محمد شاہ لو موت تہیں نے سر ہی کل سری اور کیجو نہاؤ ہو ری ہٹے لے ہنکرو ملہی کو ن

سکھائی جا رجام حسہ لے وی ایضاً کاری ہماری ات سواری دیکھلا نہیں ہماری جیر سو کہر

محمد شاہ کو نکر کو وہاں ری ہم کہہ کہو جا کہو ری سدا نکہ نہیں منوا کہا ری ہماری

ایضاً ما ملتمس موری ما جنے ہیں بنیں کیسے کر اوں پیروا تمری ما سونند شاہ ورینا جہیا

کہر باوی او حویں لوکنر کو باسو دتا ایضاً وانے دیم وڈا ورا ورا دیم درانم بنانم تم

ترشاد و دلتان در ریت تدنہ عشو بازیت میرزانیت خوفہ پونیت خود تمائر

ایضاً جیمون کیسے کیسے بہرئی ایسے ہم سون ملکہ کے مہوسونہ جہ کے اور سون لنر بہاس کیسے

ری شرم شاہ بہادر ہیر و دوس نہیں ایسے ہمر و کرم ایضاً گھل جہلو امیا مورے

نہاری کارتہ جا کے بہود اتنک بہانک کے سنکر واجا کیلا ہیم وامور سرت لا کے لے واہی اور

ایضاً گیر پردہ جل تہل بہر پور رہیلا آئیں ری سو ہر کان او تن بہر تھا او تن

وہی وہی سو مارا محبوب الہی کتبے انبا ظہور ایضاً یہہ تو میرا پیر نظام الدین اولیا

ج جہی خ بخشر وا ایں ری اولیا انبا شیخ مشائخ سب مل ائی امیر کس کہر موہی ہند ہ وا دہیر

ایضاً ور ور تم تم آہی آہی آور ور تم تم ور نا او دنیت نیت ہت نیت نے تنوم تا وانے

ہر شبے کویم کہ فردا ترک ایں سودا کنم بازچوں فردا شود امروز را فردا کنم

ایضاً آہی جہت آہی ہل لل لل جانم اہی ہل لل لل اہی بود بکرور کہ در دل مہر یار داشتم

دیدہ بر راہی نہند شب ہمہ شب بیدار داشتم جہان چہر ما تھنک ما جل

موری ماماجل موری ماماجل موری ماماجل موری ماکہر کے لوکوا سکری حالت ہیں اب
کیسے اوں موری ماالیضاً اری وانے اُدی تیم ویت ری نام ویت وانے نام وس تن
ری نے نانتاوی آھی اہ ناوی نانوم ویت وانے نانوم وی ری ری ساساری الیضاً
ان ندنوم ویت رمدوانے ندی تیاری وانے اس ری نا ناوانے اس تن تن تن نائی ری نای تدروانے
الیضاً ہم تن آہی ہی توم تن تن تندر نا در نا در نا در نائی تن تن تن تاری الیضاً
ہوں تو چندر ای بوری ری بلان توں تو ہی چندر مورا ایک اس کر لے ماجبلک ہی چندر مورا
الیضاً گولے مکروا جہانبے رسول کے کدم ماہو مڈوری مکر ولے مکرا اس ری کہاج معین الدین
کہاج کتب الدین شیخ فرید نظام الدین اولیا چراغ دولے پیاری حضرت مرا اسب کبیر شد
دولہ بنے رسول مالن کو مڈہی ہو لن ہر وا دولے مکروا الیضاً اج بدہا ور انیج سکر کا بیج شکر کا
باجی مند یلا تارہ رنگ محبوب بن برا آئیں بن برا آئیں چہر مٹ کہیلے بانہہ جوری سہد
لواجہی ری سخن کل ہا روا للت ہیں بہار الن ماتر آمنڈی میاوی حو تو منڈی ساوی
کہیر لیاوی جو کوئی سانو آلن ملاوی چہری ہو تو دی ہر تو جہان ہار الیضاً منڈی کار والو کامدی
سہندی وار ی منڈی بار واب بہلا منڈی بار وہیاں رات رنا مینو دہیاں تو ساڑاوی

اوی درس دیکھا میں ہوں میں نے ہیں بہال نجم اللہ جیسے ہیہ کورو کے سوا اُو اوجیسے بکد بہارا ن
شیخ مدبوت لاڈ لا میری فرہا شیخ نصر الدین جیسے مجھی دیا ملاوا آ ایضاً راج میری افغان بہت
راج میری انکنا اوت بہلیو ڈالر مانے نو بہر بہر سیں جیہو کے اینہ جی سوہ بہت جہان دیا ن
ایضاً اوٹھہ ری سوہا کنہ مانک سو دیا را ماسوی سوہا کنہ جاک کے کنج جھو نے سلج دوار اوٹھہ ری
سوہا کنہ مانک کر دیا ر کوکب بلاول کا اُن اُو کونس لوئی جہاڈ وات ہیں مالو دکھہ کاڈ ہو
برج جیو وا اینے کا کنہ جٹ دیکھو نت تہاڈ و ایضاً رام نام حسر و ہری یا ور ے
کر کے بچ سات کے سنگت مول کا نہٹہ سے نمزای یا وری ایضاً آ آوری موری نا ہ
ہیں نو سدن رہیں ہوں توری ری اُو مائی کر و نکے سنگھر وا بہر ہوں مانک سیندر جب جوری بہر ہوں
بہر بہر مائیں زلف اب موہی رحو کا ہی موہی رحو کا ہی الے ہوں پیا رنگ رنگیلے مائی
سوتن ات جو میری جا ہی ہوں پیا کے پیا میری ہوں مائی ایضاً گنبد وڑا انوائیں ری سوا لہ
موری نند وڑا ٹھا کر الہ تم جیسے را کھو جیسے تمری رائی نو سے کے ہمیں لینے مٹھو اچھا ہی
ایضاً تندر تندر نم نانم نانم تا تندر نا تندر نا ا ندا نے
ہر نت کنم اندنہ از دا نہ تو ر کرم جو تے شو د روشن مہر تو ر سر کرم

ایضاً یل لوم یل لوم یل لل یل بہار و للل یل لوم اہی صحت
عاشقاں را روز محشر باقیامت کار عاشق جز تماشای این جمال یار نیست
ہوری کہاج کہہ لے کہہ لے وٹوا ایں زشت انکہ با سنگہہ کہیلت بہاک تار نک وٹار
انہ انکہ را کے رس ما کے جا کے مدجہنکے کاوت ہوری وی وی مار بہوک اہت مسکت
وینج ہمیں کاری محال رہی رہی کرکے زار مدزن کام انکا ہو کے ایسے او ہمک جہنار
ہوری کورسار نک وٹف ماجن لا کے ری بہر وٹف وا او مکہو وہم کا تسنکے بہر بہوک ہوں
نکسے بوری ہوں دوری لام سو کیہہ کیہہ وسیں لوکنر کے ساکل مال بہمال بہیں مالوں
جلیں میں بہر وف ماجن لا کے ہوری اساوری کہاتہہ بہ جہنت پری ری موہنی ہم تمن
مٹندی حلت کرت راز ماہ تو لسنہ بہج کئے مکہہ میں بے وہیں لو لو بہہ ہی ہوری مکو جا ری بہو
جن ہوں اکیں بیں میں جانتے اسو وٹ کوار ما ای لیو بہاکنی میں اشرف بہرا مے کنو کے یار
جوں پوری ملیا جہوم رہی شو کے کیار ی ناں ہری ہری ہوا لو نے لسکاں ایں میں کیا نور ل
کہہ میں کیت وا ایضاً اب میں کیسے کے بہر وری میاں جہنا ہوری وکہہ وکہیں لا کے بیاں
ایضاً اب بہہ ٹوٹ جا کے دوہرو اتہا ور کنکری وال مت مہیں ری تو لاوی

بسم الله الرحمن الرحیم

نحمده و نصلی و نسلم و جد انگیز ترنمی که نوازندگان سینه شان مجرب را به نمک خوانند
و بر زخم جگر عشاق سوده الماس افشاند ترانه حمد نغمه افزاریست که در تفکر موقش
دایره بزنگ بوست بوستان سر بگریبان مراقبه کشیده و از ولوله شوقش طنبور سا
از فاصله تارها چه چاک گریبانها که تا بدامان نرسیده بشناوری دریای ذرات جمیلش
بین بیک دست حرکه دو برداشته و در بحر اصوات غلغله چنگ خود را شبیه طوفانی
بند اشته مراتب عروج و نزول اصوات طرفه نردبانی ببام اوج وصالش رسانیده
حمد از نجیب بلبله سالکانی که بپای سامعه بر آیینه دادوار اصوات عجیب دور ساخ
بدست آورده خوشا کیفیت مستانی که با این کردش جام شراب ذوقی تماشایش به بیمانند
نه تنها شهر از دو یاد والله ط چونی هر گوشه اش فریاد والله

زدرد اوست صحرا هم باواز ط ط ط ط که می بندد زجادهٔ تار بر ساز

چه صحرا کوه هم مانند منزل ط ط ط ط از و صد نالها دارد مسلسل

غمش تا بحر را سرمست و الله ط ط ط ط وف کرداب اندر دست دالله

زمهر و مه جلا جل ساخت افلاک ط ط ط ط عناصر چار تار آورد چالاک

موالید ثلاثه سه کرام است ط ط ط ط سرود جمله از حمدش تمام است

و درود ما ساز و نوا برنوازنده شکر خورد و بزرگ که بهدایت حکم نافذ سر بلندش

چنگ تن بر کوح داده و طنبور ما بقیام ایستاده و دایره به تجدید وضو برد

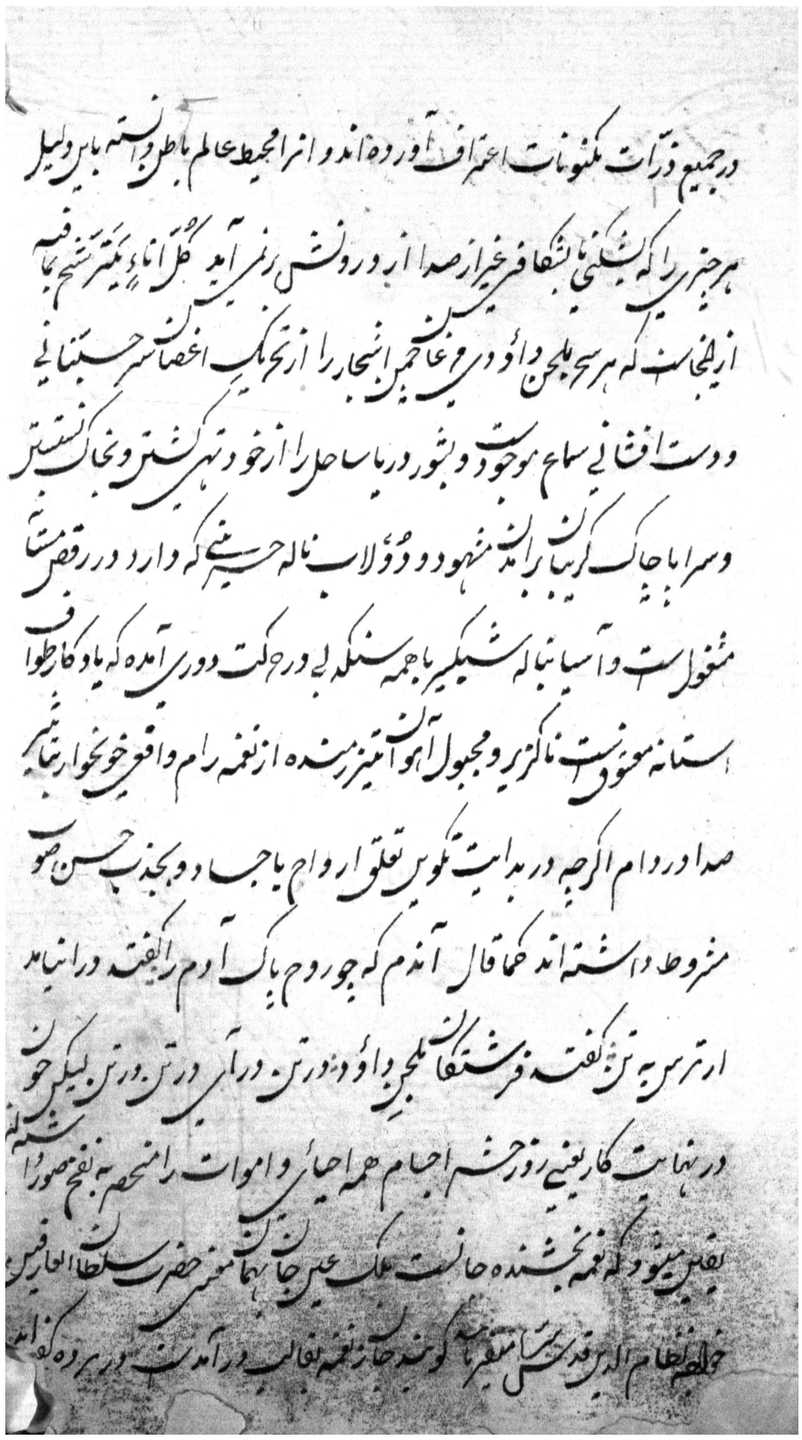
و جوزی تاک چو درود خوانان هر دست فراهم آورده از لطف شاهانه اش

دارای عالم ست بسازنگ شفاعت در کار ست اگر خواهی که از عقاب ایمن باشی

ما روا نمیداریم که مخالف او شی گردد معصیت بسر باشی لا بعد نقوشش مسطر با اظهار این صدا

که همنوائی تار رباب ست که چنگ در گلشن وجود برای انبساط غنچه های عقدهٔ دل تنگ

تبسمی بهتر از انفاس بوسیقار یا ندیده اند و طالبان قبس از ظلمتان جهل به شمع علم

همین نغمه جانبود صدف کوشی که بنغمه اشنا نگردیده جوان گوش صدف دریدنست
دلیکه ترانه شوقش نکشیده مانند لب بام خاک مالیدنی رنگارنگی آهنگ صوت
که مراد از مقامات دلاویز دراکهای بهجت انگیز نست یا واز بوقلمونی جلوهٔ یار میدهد
خوشا وقت تماشائی که از معارضهٔ تنکنیی این بتصاویر عجیبه فرنگارانیچه مرجان تواند ساخت
واز زین باغ محبت سراغ گلهای مراد بدامان برده گوش تواند اخت بنازم علی هذا
بهار گلشن حشمت و امارت خورشید اسمان عزت و عظمت نگین خاتم نامداری
سرو سرملند چمن کامگاری لاکه از گشادگی جیبن صبح عید در یوزهٔ نور آرزو دارد
و سپهر برین باد ای تسلیم و تعظیم نشسته دوتا کرده از بچه خورشید دست بر سر میگذارد
از بس جبهه زیبان و ناجداران آبرو استان نقش لب بر زمین بوسی گذاشته اند
از بچهٔ جواهر سر و دستار انها صحن جلوه خانه اش فرش موصع گردیده و بهار ذوق
چوبدارانش از شاخ شکوفه عصای سیمین بهم رشته خانه جوشش چون گریبان گلهار
و در بار نخل همتش زر و سیم مانند اوراق زر شکوفه فرو ریخته انبار

باقتضای ذکای فطرت رای عالم ارای عقده کشایش که بکنه وکار و دقایق علوم
تحقیقات خوانمض فنون مایل است بایراد ماخته شاهد تسلیم و رضا غلام رضا ابن محمد پناه
ارشاد فرمودند که در فن موسقی کتابی مشتمل بر قوانینی که حکماء هند به تفحص و استقرا
مستنبط کرده اند ترتیب دهد هرچند کتب این صناعت نایاب بود که از سالهای دراز
واندراس نشان مشتاقان و صاحب دستگاهان این کار صرف بر عمل فتاکرده یکایم
بمباحثه علمی اشتغال نمی فرمود با مثال او واجب الانقیاد با وصف قلت
بضاعت به تسوید این نسخه پرداخته و از نفایس و لطایف علمی آنچه که از زبان
کرامت بیانش سر فراز شد امارت صدر آرای نرم و زارت رونق افزای
محفل نامداری جلوس فرمای تخت کامگاری جنابعالی متعالی دام الله اقباله
و ضاعف اجلاله و هر قدر که از جناب فیضمآب سید برحق معارف آگاه
عارف بالله حضرت خواجه حسن نمودودی کمهاری سلمه الله تعالی و هر چه
از والد بزرگوار خود و دیگر اساتذه نامدار و کتابهای معتمده که در خزانه زمن
بهم آمده بود و درین مختصر مرقوم مندرج نموده باصول النغمات الاصفهان موسوم ساخته

امید از ناظران منصف آنست که از هر مقامی که مخطوظ شود در حق خاطر منعا لی
دست دعا بر گشایند و هر جا که سهوی و خطائی بینند اصلاح نمایند والوفی والله
والیه یرجع الامور کلها و منفصل گردانیدم انرا بر شش اصل اصل اول در سر آوا میا
بضم سین مهمله و راء و الف مشبوعه و دال ثقیله و یای ممدوده و لفی مشتمل است بر پنجده فصل
فصل اول در حدوث صوت فصل دوم در مخرج نادنبون ممدوده و دال خفیفه بعضی صوت
فصل سیم در صعود و هبوط سه فصل چهارم در بیان سرت و سه بضم سین مهمله
و رای متصله و الفی تمامی فصل پنجم در بیان شده و اشده سر سین مهمله مضمومه و سکون
دال ثقیله موقوف و ثانی بالف مفتوحه و باقی حروف و حرکات مذکور فصل
در بیان سر تهای مقرره بحروف و حرکات مذکور فصل هفتم در ذکر حرارت و برودت
بکسر بائی موحده خفیفه و کاف تازی خفیفه مشدده و رای متصله و تمامی ناهموار بود
در لغت و در اصطلاح اغانی اینجا شده که در نغمات موقعی نغمه خارج از نغمات
واقع شود فصل هشتم در تعریف سر و سرت بحرکات و حروف مذکوره فصل

که تیز باشد و بلند و سخت و کوتاه بضم کاف تازی و واو مجهول و میم مفتوحه و سکون لام

یعنی ملایم شد سر فصل دهم در بیان هیچ جات سر هیچ ماری خفیفه ممدوده و تای فوقانی

و باقی حروف و حرکات مثل ساکه بمعنی قوم باشد فصل یازدهم در بیان بادی سرد و غ

بمای ممدوده و دال خفیفه مکوسا و یای معروف و دیگر حروف و حرکات مثل

فصل دوازدهم در ذکر گرام بکاف عجمی خفیفه مکوسا و راء ممدوده و میم فصل سیزدهم

در بیان مور جهنا بضم میم و واو معروف و راء موقوف و جیم عجمی قبله مفتوح و نون ممدوده

فصل چهاردهم در بیان ارچک وغیره بهمزه ممدوده و راء موقوفه و فتح جیم عجمی و سکون

کاف تازی خفیفه فصل پانزدهم در تفصیل جمیع تا نهای بتای فوقانی خفیفه ممدوده و

نون مغنونه فصل شانزدهم در بیان شرح دلایل حکما در تعیین هفت اصلی فصل هفدهم

در بیان برن بیاء و راء مفتوحتین و نون مکسونه بمعنی رنگ باشد فصل هیجدهم در بیان انگار

بهمزه و لام مفتوحتین و نون مغنونه و کاف تازی خفیفه ممدوده و راء متصله که

عبارت از زور سر باشد فصل نوزدهم در راک او هیا برای ممدوده و کاف عجمی

متصله بفتح همزه و دال قبله مشدده مکوسا و یای مغنونه ممدوده و لام مسمار چهار فصل

فصل اوّل در تفریق گویند کی و نغمه سرای فصل دویم در تفصیل راک و در اکثر بحرکات
و حروف مرکّره و در آخر بعون تکمیل و یای معروف و احوال هریک از آن موافق
مت یای قدما فصل سیوم از اصل دویم راک او هیا که موافق فهم ناقص این نحیف
و عقل قاصر این ضعیف جامع این دُرر آبدار است فصل چهارم در نوشتن نان و
اصطلاح و علامات کر اصل سیوم در پرکیرن کاف او هیا بفتح یای عجمی و سکون را و کسر کاف
تازی خفیفه ممدوده و فتح همزه و کسر دال بفضله مشدّده و یای مشموم ممدوده که مشتمل
بر سی فصل فصل اوّل در بیان حروف آلاپ بفتح همزه و لام ممدوده و یای عجمی موقوفه
که در آن آلاپ میکنند و آن چند حروف مفرد و برجی و مرکب اند فصل دویم در شناختن
چهار مقام آلاپ بحروف و حرکات مرکّبها فصل سیوم در بیان الاپ که بر چند
وجه است فصل چهارم در بیان اسامی حرکات بکاف عجمی خفیفه و میم مفتوحه و کاف ساکنه
فصل پنجم در تفریق و تعدله گویندها فصل ششم در بیان حسن و قبح گوینده
اصل چهارم در اقسام گیت بکسر کاف عجمی خفیفه و یای معروف و یای موقوف

بفتح بای عجمی خفیفه وسکون زای مهمله ویای موحده مفتوحه ونون ساکنه ودال مهمله موقوفه
وهمزهٔ مفتوحه وایضاً کسر دال ثقیله مشدده مکسوره ویای ممدوده اصل سیم در ادویها
بنای فوقانی ممدوده ولام موقوفه وباقی حروف وحرکات مثل سابق علم اصول
وبکور موسیقی بود اصل سیم در باد ادویها وخاتمه وباد ادویها بیاء موحده حقیقه ممدوده
ودال مهمله موقوفه بمعنی مضامیر وسازان راست ادویها بفتح همزه وسکون سین مهمله
وتای موقوفه وباقی حروف وحرکات مثل سابق نیز نامند وباقی زیادتها
وارتهه ادویها وبهاد ادویها که بمعنی رقص وصحت الفاظ واوای معنی الفاظ بادای
ایمای واشاره باشد وغیرهم که فی زماننا رواج ندارد الا موقوف داشتم واختصار
برین شش ادویها نمودیم وفی الله التوفیق والرشاد ومنه المبدء والیه المعاد
اصل اول در سر ادویها فصل اول در حدوث صوت آری آواز باید دانست
که شیخ بوعلی سینا در اشارات تعریف صوت بنوعیکه بوسیله ترجمهٔ ابن سینا
که کیفیتی است حادث در هوا تموج او بعنف از درهم خوردن دو آواز
بر حرکت سریع یا بطی و آواز است که از کنده بدن در حین وجدانش حس

حاصل میشود و دیگر قرع و لکز آوازیست که از کوفتن چوب بر کاسه‌ها چنین و غیره
ظاهر کرده آید حنکه و قارع از ضارب قوت تمام میتابد چنین بمقروع یعنی چیزیکه
بر و کوفتن واقع شود نیز قوت نماید و درین حالت هوای حلقه زده بر شکل دایره
حادث میشود و مثلاً هوایی که از سلاک حنجره با یعنی نای کلو بیرون آید که جنبش نموده
باید اول منضغطه و فشرده میشود و منفذ مخرج دو گونه قرع نماید و منفذ یعنی محل را آمدن
که حنجره است نیز فراخم میشود و از بودن هوا در تجاویف درین وقت حالتیست و لیقه حاصل
بهوا عارض میگردد و هما کیفیت را آواز گویند و ترجمه لحنجه در شرح اسباب گفته
این است که کلام تمام نمیشود مگر تا وقتی که ریح منقبض نشود و بقول حکماء هند از انا دو گویند
بدون ممدوده و سکون دال خفیفه عبارت از صوت باشد و آزاد و قسم معلوم کرده
بدو اسم موسوم ساخته اند یکی اناهت بفتح همزه و نون ممدوده و فتح ها و سکون نای فوقانی
و دیگر اناهت بفتح همزه و سکون نون و فتح ها و سکون نا که از اناهد و اناهد نیز خوانند
پس اول صدا که اناهت است بخار درونش کامل و بکرر الذات نامند و در اصطلاح ایشان
سلطان الاذکار شمرند که اثر از بسته گوشه حذ آواز است و صداها مختلف

بسمع میرسد که درویش از آن اصوات عجیبه شاغل میباشد و انست آنست که دل همه کس را
خوش میکند و اسماء منازل تحویل الی در وجود و بیرون آمدن آن از وجود بر ضمیر صاحبدلان
روشن باد که در زیر قلب چرخیست بچهار برگ که از آن آدچگر گویند بهمزه ممدوده
و دال مهمله موقوفه و جیم مجمی مفتوحه و کاف تازی خفیفه مشدده مفتوحه و سکون زای
و بالا از آن چرخیست دیگر بتفاوت یک انگشت با سر برگ که از آن مول چگر گویند
بضم میم و واو معروف و لام موقوف و باقی حروف و حرکات مگر ها بتفاوت انگشت
چرخی دیگر با دوازده برگ هر واحدی چگر گویند بکسر ها و راء و دال خفیفه مکسوره و
بائی تحتانی مجهول و باقی حروف مزبوره و در زیر کلو چرخیست با شانزده برگ
که از آنها هور سدل گویند بکاف مجمی ثقیله مضمومه و واو مجهول و رای مفتوحه و سکون
سین مهمله و دال مفتوح و لام موقوف که آنخانه هفت نغمه باشد و در میان کلو یک چرخ
مجمی است بغیر ملاذ که بسبب آن آواز انسان بلند و باریک و ثقیل میباشد چه وقت ملاذه
بطرف دماغ کشیده میشود هر قدر که سخت و خورد بود سبب خوش آوازی و
بلندی میشود و هر قدر که بزرگ و نرم بود آواز را ثقیل و گریه گرداند و بالای آن

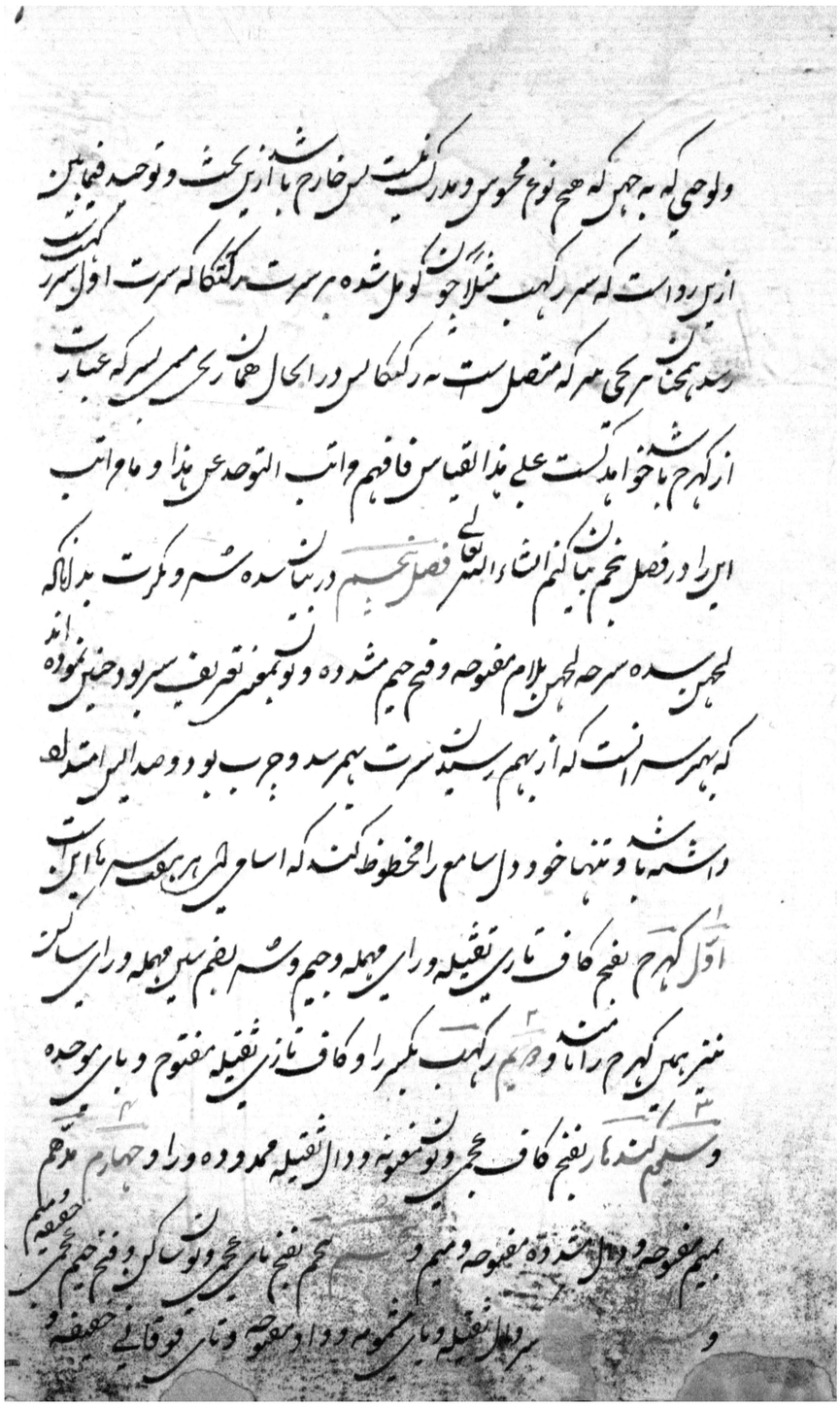
حرف دیگر است در سه کلمه هزار برگ و الله و جمیع حرفها تابع آنست و ازا
برای جگر خوانند سای عجمی خفیفه و فتح را ممدوده و سکون کاف و باقی حروف معلوم
و این سه حرف همه دم در کلمات مستعمل باو خالق و بقول حکمای هند چهارده نبض اند در بدن انسان
در آنست نبض سر دارا ند اول ازا بهمزه مکسوره و رای متصله ممدوده و الف مفتوحه
بهمزهٔ مکسوره و لام ممدوده و دوم بنگلا سای عجمی خفیفه و لون مغنونه و کاف عجمی مفتوحه
و لام ممدوده و سیوم سکهنا بضم سین مهمله و کاف عجمی ثقیله و فتح میم و لون ممدوده
پس الا بحروف و حرکات مرکب بجانب یمین و بنگلا بحرکات مرکبه بطرف یسار
و سکهنا بحروف و حرکات مذکوره بالای دل و هریک از اینها پر از باد است
یعنی دم که روز و شب از هر هر سوراخ بینی جاری میباشد کاهی از راست و کاهی از
تحتیا یک ساعت و چند لمحه در سکهنا می آید هر هر سوراخ بینی جاری میباشد برابر
و چند آدمی نمیکشند بلا خطه باید در یابا و قتیکه کسی اراده تکلم نماید از نغمه و خره
لمحه که در الا و بنگلا آمد و رفت دارد بحالت آمده در سکهنا شده بوی
از جوج بحج وج آرد و لمحه یا و تار سبب اوبدن بجهار ا

بفتح بای مجمی خفیفه و رای ممدوده و یای تحتیه بای مجمی مفتوح و سین مهمله مسکور و نون معوضه
و کسر نای فوقانی و مای معروف و مدهما بفتح میم و دال ثقیله مشدده و مفتوح و بالف
میم ممدوده و سیکهری بیا موحده مفتوحه و سکون نای فوقانی و فتح کاف نای ثقیله و راء
مکسوره و بای معروف و لحه از فرخ اول که نافک حاصل آید برا حوا آنرا و لحه از
که فرخ دوم ست محصول گردد بشتیتیه و هر لحه از فرخ سیم اعنی کلو که بر کپ و ماغ
بیدا به مدهما و هر حصه از فرخ چهارم که عبارت از دهان باشد وصول شود بسکهری
بحروف و حرکات مرقوم و الله اعلم بحقیقة الحال فصل دوم در فرخ سیم
بحرکات مرقوم و لرح ست اول نافک دوم سیه سیم کلو
چهارم و ماغ پنجم دهان چو سر از اول نافک شروع مینمود دهن البته جهم ما
بضم دال ثقیله و سکون نون و همزه مفتوحه و سکون نای فوقانی خفیفه و سین مهمله مضمه
و واو معروف و فتح جیم مجمی ثقیله ممدوده و میم و جهن سنبه سر حوا
و فکه بگوید [illegible] گویند بفتح همزه و نای مجمی خفیفه مضموم و

۴ گویند بحکمت مزمار جون دردها دلب آید ۵ گویند
بکسر کاف تازی خفیفه وسکون زا و فتح تای عجمی ثقیله و میم و با قرعوف و حکمت
و ۶ بکسر کاف تازی خفیفه وسکون زا و تای موقوف حاصل از آن
گرت یا شد بفتح کاف تازی وسکون زا و فتح تای فوقانی خفیفه و با موحده موقوفه
بمعنی گردن باشد چه وضع عمل ست و طریق عملش این ست که اول دم را فرو
بقوت تمام ببرد و از دهان آرند تا آوازی ظاهر گردد و اگر آواز بزور دم و قوت
قایم شود و آنمرتبه رسد که سر عبارت از آنست و کهرم نیز مقصود بدان
و بتدریج از ابلیه کند بدستور تا بحد صوت خود که نوعی ست از انواع ریاضت
چنانچه قرشی در موجز نوشته و لکل عضو ریاضة تخصه بلا صدر القرات
و الیتدی فیها من الحقیقة الی الجهر بتدریج و السمع یتاض بسماع الالحان
للذذة
و فرق در کلام و فرات مشهور و معروف است و عبارت از نغمه ناهموار شروع سرود
باشد و از نجهت حکما پنج حصه کرده و در هر کلام شرط کرده اند و گر آنکه از پنج مخرج
سه مخرج را مدار سازد نه پنج است ۱ اول مفتوحه بکسر و

و مدّه بفتح میم و دال مشدّده و ها و قبیله بکلور مندر گویند و چوبدارانش را سه مده خوانند
بعد از آن هر یک اندتار گویند و هر سه ستبک را که عبارت از یک سر است نیز بهمین نامها
نخوانند ستبک اوّل را مندر و ستبک دوم را مده و ستبک سوم را
تار گویند فصل سیم در صعود و هبوط سُر و قبیله سرازدها گوینده ظاهر میشود
در اوّل مرتبه بحال خود است و چون مرتبه دوم رسد هر چند کرد و در مرتبه سیوم
سه چند بلند میشود بر قیاس تا بمرتبه هفتم که عالمان این فن مقرر کرده اند میرسد
پس هرگاه سُر بوجه مرکز صعود کرد نزول هم بر آن وجه لازم خواهد بود و این پنج را
موسوم شده اوّل کهرم دوم رکهب سیم کنه چهارم مدسر
پنجم پیسر ششم دهیوت هفتم نکها و کهرم بالا را تیپ گویند
بکسر تای فوقانی ثقیله و یای معروف و بای عجمی موقوف فصل چهارم در سایر
دسرت و دیوتاها مثل شمشیر که شیوبا و هنومنت و درگا و نارد و تمبر و کلتا نهه
و بهرت و نیک و ها ها هو هو همه در سنگیت تصانیف کرده اند و متفق اند

که سرت و سر واحد بود تفریق در تعدد و اسماء آنها از چه رو باشد
چه هیکی سر از هفت عدد بیش نیست و سرت از بست و هر کم نه و هیچ را کی ممکن نیست
که نهاد از هفت سر باشد یا چه ما گزیرست از هفت سر که سرمکن از تعدد فرو نرود تا بهاد
پس توافق سر و سرت مفهوم نبود مگر گفته اید که از سرت جمله مت هر سر نهای مخ را
همین هفت سرت که در لجی عبارت از هفت سر باشند و را گهاسپور بعمل می آیند پس از سر نهای
لجه ظاهر و آشکارست سر حواله آلاد هر چه مکتوم و پوشیده سرت میشود و اگر گفته شود
که در بعضی نصاب در تعداد سر نها افتد گفته اید که در واقعه سرت و سر واحدست و
تفریق در جمع با نیز غیرت هر جمع غیر با نیز پیدا میکند چنانچه از سر لجه آشکار و هویدا ممکن و محسوس میشود
سر موسم باد و هر چه متکتم و پوشیده از آن باستماع آید سرت متصور باشد چنانچه دریا و موج آن
کو در حقیقت متحد باشد اما فرق و امر الله تفریق ساخته در آن پیش نیست فرق در مابین بکر
فرق اعتباری و اعتبار را دخل است در هر امور و فرق هر در سر و سرت یافته میشود و از روی
کی پیدا است مثلاً امتداد سر که به ملک سر پیدا به کرولک و ورت چیزی که به آن پیش

هفتم نکهاد بکسر نون و کاف تازی ثقیله ممدوده و دال موقوف و از انها بدین نوع
استخراج کرده طریق دیگر مقرر کرده اند که از اول سر که کهرم و سر تیر کوسه بر
حرف اول کس از نام ثانیس بگیرند چشم سر و از سر رکهب ر و از کند ا و ک
و علی هذا القیاس تا نکهاد دلو گیرند بدین ترتیب س ر ک م ب د و ن
و این سر نکهاد احمر را بکسر ها موقوف میخوانند پس سر هفتم یکی شده
هشتم بکرت سده سر آنست که بر سر تهای مقرری خود قایم بود چنانچه
در میان سر تهای مذکور بود و بکرت سر آنست که از سر تهای مقرری خود تجاوز نماید
فصل نهم در بیان سر تهای مقرری گفته اند که عدد شش بست و دو معین است
و نیز پس ازین هر ازده بکرت سر که حقیقت آن در فصل هفتم مذکور شد
بدانکه ناهیهای بست و دو سرت که نارد گفته این بست اول تیر الفتح تا، فوقانی
خفیفه و با موحده مشدده و راء ممدوده و الف که سرت اول کهرم است
دوم کمودتی بفتح کاف تازی و میم مضموم و واو مجهول و دال خفیفه مفتوح
و کرتا، فوقانی خفیفه [illegible] ممدوده

وفتح دال خفیفه و الف چهارم چندو و بفتح جیم عجمی ثقیله و نون مفتوحه و دال مهمله
مضمومه و واو مجهول و واو و تای فوقانی خفیفه مکوره این چهار سرت کهرجست
پنجم دیاولی بفتح دال خفیفه با یای ممدوده و واو و تای فوقانی مکوره و یای تحتانی
ششم رکتکا بفتح رای مهمله و سکون کاف تازی خفیفه و تای فوقانی خفیفه مکوره
و کاف تازی خفیفه ممدوده هفتم رنجینی بفتح راء مهمله و نون مفتوحه و کسر جیم تازی خفیفه
و نون مکوره و یای تحتانی این هر سه سرت رکهبت است هشتم آذرا بهمزه مضمومه
و دال مشدده مفتوحه و فتح را و الف نهم اردوها بکاف تازی و رای مهمله
و واو و دال ثقیله ممدوده این هر سرت کندهارست دهم بجرکا بفتح باء موحده
و تشدید جیم تازی خفیفه و رای متصله و کاف تازی خفیفه ممدوده یازدهم پرساولی
بفتح باء عجمی خفیفه و راء مسکونه و سین مهمله ممدوده و واو موقوفه و نون مضمومه مکوره
و یای تحتانی دوازدهم پرت باء عجمی خفیفه مکوره و رای متصله و سکون یای تحتانی
و تای موقوف سیزدهم ماردهم بمیم ممدوده و راء و جیم تازی و نون مکوره و این
چهار سرت مدحم بت چهارده[م] بجم ثقیله و تای فوقانی مکوره و یای موقوف

پانزدهم رکنتا بفتح را مهمله وسکون کاف تازی خفیفه وتای ممدوده شانزدهم سدینیے

بفتح سین مهمله ودال نمونه ودال مکسوره ویای معروف وبای عجمی خفیفه موقوف و

نون مکسوره ایضاً ویای معروف بصدبیستم الابنی بهمزهٔ مفتوحه ولام ممدوده

وبای عجمی موقوف ونون مکسوره ویای تحتانی این چهار سرت بیست وبجدبیستم مدنیتے

بفتح میم ودال خفیفه مفتوحتین وسکون نون وکسر تای فوقانی ویا نوزدهم روہنیے

بضم راء مهمله وواو مجهول وبهای متصله وکسر نون ویای معروف سیم رمیا بفتح راء مهمله

ومیم مشدده مکسوره ویای ممدوده این سه سرت سی ویکم بیت ویکم الزا بهمزه مضمومه

وکاف عجمی خفیفه مشدده مفتوحه وراء مهمله ممدوده بیت ودوم چهومنیے بجیم عجمی ثقیله مضمومه

وواو مجهول وبای عجمی خفیفه ونون مکسوره ویای معروف این چهار سرت نکهاست فصل هفتم

در بیان دوازده بکرت سر یعنی ماهای سال شمسی هر سر در میان دو سر از یکسر تا به سر دیگر فاصله

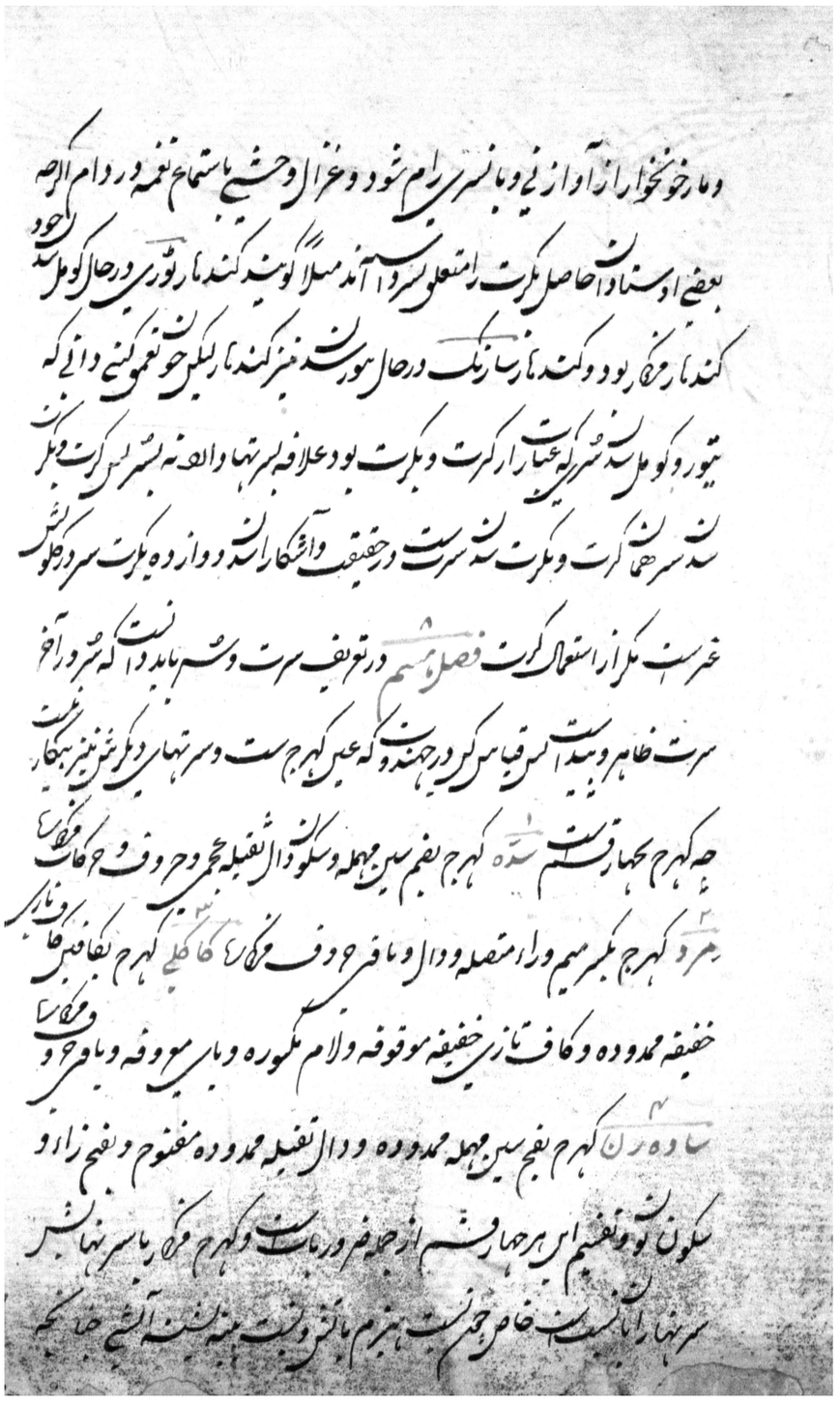
وهر سر در طرف واله ع وج ونزول مثلاً کهرج اگر بطرف رکب که جانب ع وج

رجوع کند وسرت کیرد ویاد و تا چهارم سرت خود انطرف تا بکرت کوتنه

[illegible]

راه راست باشد پس در ج و ج سر بطرف بالا راست رود و بکرت بکسر یای موحده
و کاف تازی مشدده و با قی حروف و حکات مخفی را در نعت اثبات کسر کردند
یعنی سر بطرف تحت سر خود بمنعکس رود این را بکرت گویند و نام از دنیا بکرت است
اول جهت و [illegible] جهت [illegible] کاکلی [illegible]
[illegible] ات بندلی بکرت [illegible] ات بکرت [illegible] انتر
سانتر باز دم [illegible] کی سنگ [illegible] ات ایسنگ بجیم مخمی ثقیله
مضمومه و تای فوقانی خفیفه مسکونه و قتیر میشود که رکبت بکرت کهرج کیرد
بفتح همزه و با قی حروف و حکات مخفی ره در وقتیر خواهد شد که رکبت دو سرت کهرج بکرد
کاف تازی تمیز خفیفتین با قال ممدوده و لام و یای بختانی در انوقت میشود
که کندها رکبت سرت رکبت کیرد بفتح همزه و تای فوقانی مسکونه و با قی
حروف و حکات مخفی ره در انحاک شود که کندها رد و سرت رکبت کیرد
بنونین اول مفتوح و ثانی منونه و دال موقوف و یای موقوف
در وقتیر میشود ه مدحم بکرت کندها رکبرد همزه مفتوح و تای فوقانی

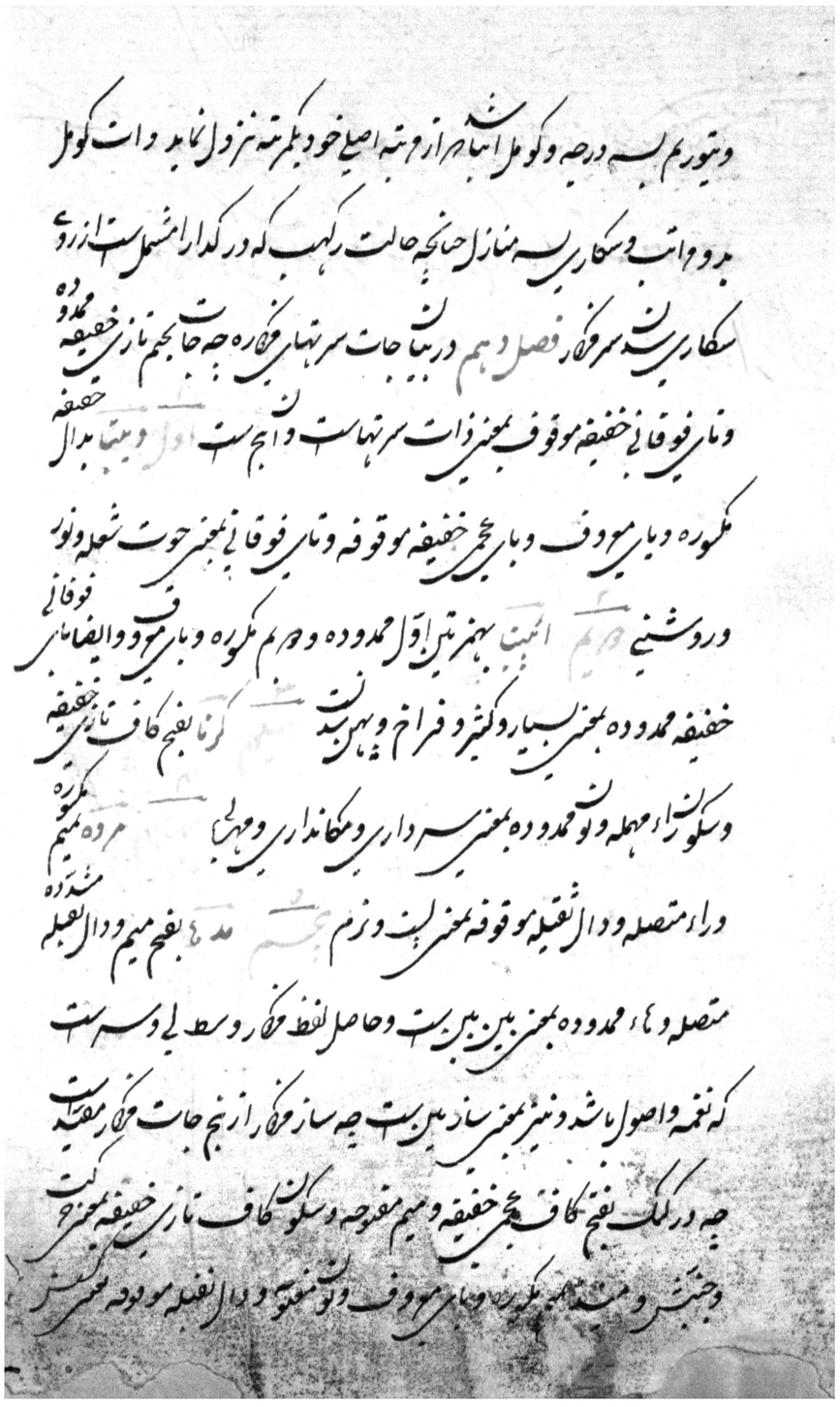
ساکن و با قی حروف و حرکات مرکب ساده را نوف میکردد که مدهم و سرت کنند یا بکرد
سوال اگر گفته شود که کنند یا رد و سرت و الله و ات را از کویند که مدهم و سرت
کنند یا کر فته باشد پس در انحال کنند یا را قی نماند گفته آید که در بعضی سرت کنند یا
و مدهم سه سرت دارند ازین جهت کنند یا را سرت سوم خود قایم باشد
بکرت بحروف و حرکات مرکب ره انست که نحم بکرت مدهم کرد
بفتح همزه و با قی حروف و حرکات مرکب ره انست که نحم و سرت کر فته باشد از مدهم دیکر
گفته شود که رکهب سرت و الله اکر بکرت از کهرح کیرد و قبکه بکرت کنند یا را از کهرح کرد
کنند یا سرت پیوسته کنند او یا از مدهم بکرت کیرد و را نوف سرت شود انترا
بکرت از نحم کیرد لاکن دهشو و سرت از نحم کیرد یک
از دهشو اخذ کنند اشباع هر نکهاد و هر سرت از دهشو قبول کنند و مفهوم
بکرت که عبارت از نشیب و فراز از سرت بود تعلق بسر تها دارد نه بسر اکرچه از لوازم
قیام سرت و از آن تصویر راک متصور و سر کر با قی سرتهای خود قایم است

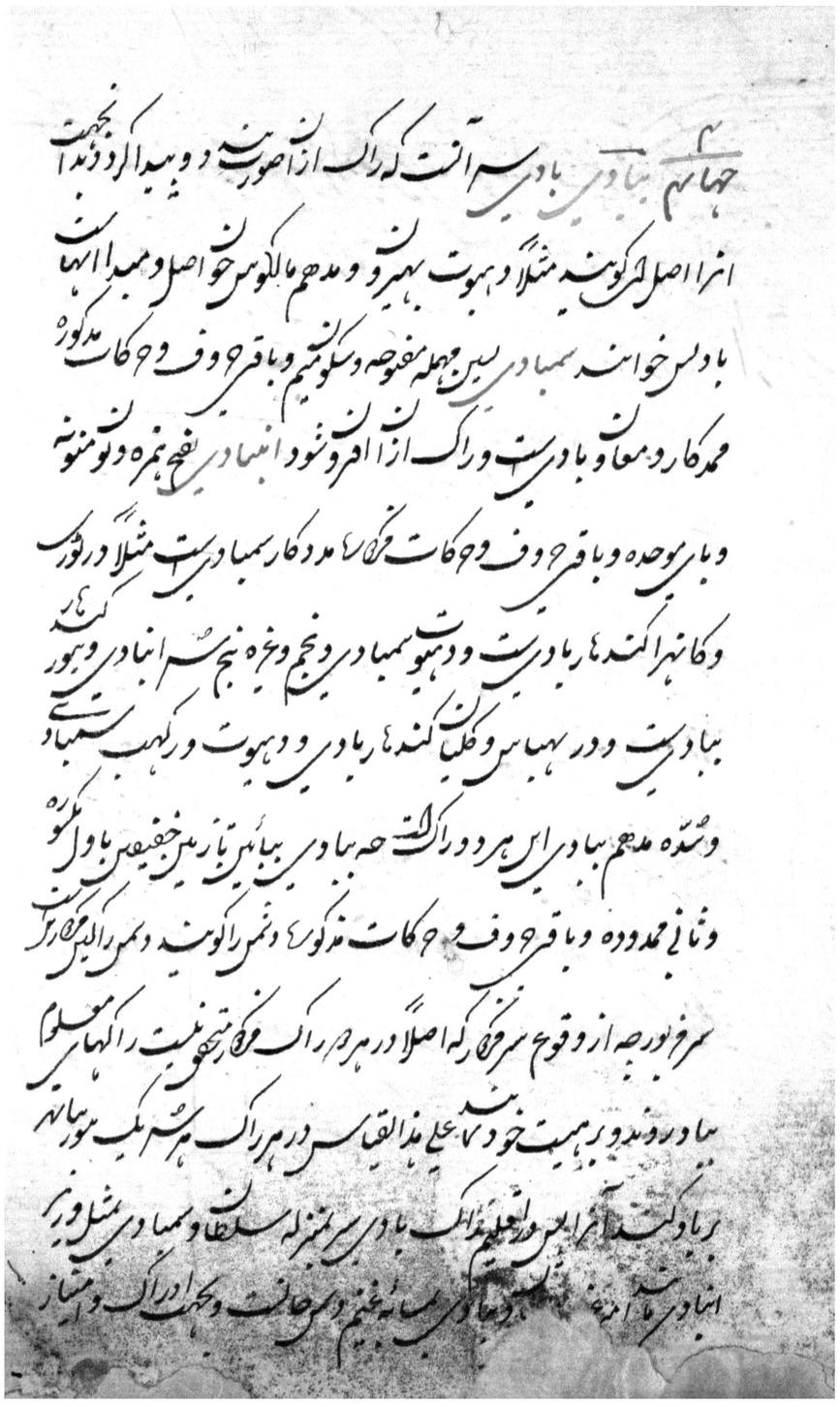
تبرا و مندا و کمودی و غیره بحروف و حرکات مرکبه که سر تهای شر مرکب راند
در تخم و تکمیل خود عین کهرم باشد و هر یکی از انها در تصحیح را کها بکار آیند و ظهور مرد
و کاکلی و سادهای آن از تخم یک سر نکها دست حه سر مرکب بعد طی مراتب و منازل مرکب
کهرم شود و حرکت کهرم از مکانش متصور نیست که قیام هر سش بدانست چه از حرکت کهرم
در تخم یک جمله سرها کاین و ثابت پس مرد کهرم عبارت از تبورم سه نکها و کاکلی مقصود
از تبور زرد پس و سادهای مربور سه سر تبیس مراتب مرکبه در فصل تبور و کومل
ظاهر گردد فصل نهم در بیان اسمار مور و کومل سه سر باید دانست که سر کاهی از حالت اصلی خود
خروج کند و کاهی نزول هر کاه که سر اصلی منسوب بدو صمت کرد و پس در احیان سه حال
پیدا کند اعلی و ادنی و واسط بنا بر علیه سر بهفت شکل متشکل میشود و لازیاد تا
و لانقصانا هم در کلو و هم در سازبین بنهجیکه تغیر ازین هفت رنگ مرکب را کی و مفاتی
صورت بندد و بدین تفصیل

کهرم کومل سه سر بکاری پس شده سر مشهور بود که در حالت
اصلی خود قائم بود و تبور انکه از حالت اصلی خود بیک درجه خروج کند

نارسانند مذکور جمله جانها معلوم ظاهر گردند پس سرنهاد معلوم را وقت ظهور آنها بجنب معنی
جانها و عموعه او چار بعنی اسند اباید نمود و در سر یکه مدتها باز اموافق محل و قرینه اش بعمل باید اورد
اگرچه سر مرکز هر چهار جانها یافته و یکی نیز با خود دارد و ادراک هر آنرا بوده البته
باستماع ست لحای سندی از سنان توافق جانها و سرنهاد بشنوکه تبرا و بحکا و
اوکرا و اوکرا در دیتیا مندرج ست و کردنا و کمودنی و پرسادی و سبد بنی
و رهنی و رائیتی و دیاوتی و الامنی و مدنتی در کرما و مندا در رکتکا و
رتیت و جهنی در هوده و جهندوی در رکی و مارجی در رکتا و رمیا و جهو بنی
در مدتها جا مندرج فصل یازدهم در بیان حالات اصول و فرع سر و تحقیق امثلی باید دانست
که ترکیب و بند و بست هر راک کم از سه و زیاده از هفت سر نیست و هر راکی
صورتی علیحده دارد و بنا بر ان بجهت تفریق و تمیز راکی سرهایش را باصل و مدد کار و دشمن
تشبیه کرده اند که بعضی از انرا اصل راک گفته اند و بندی را ممد و معاون و برخی
عاری و دشمن قرار داده اند چنانچه نکوسر حاجی هوتش متمز گردد و تقسیم مرکز هر چهار قسم

سر بادی و سر ببادی که مقابل اوست عدات او گفته اند تا فرقی بین و در سر مُسِن گفته اند
و عدات او البته مفارقت در مابین سد آنکه در بعضی را یک فرق همه یکی باید دوازده سرست
و در بعضی تا هشت سرست و در بعضی تا سی سرست و در سرخی تا چهار بیش کم از چهار سر
و نیز از هر ازده فرقی نبود در بادی و ببادی از روی تحقیق را یک گفته اند که راک برادر
یکسر باید موحده خفیفه و رای مهمله ممدوده و واو مضموحه و الضاً را که در متعارفش بلا اول خوانند
بیای موحده خفیفه مکوره و لام ممدوده و واو مضموحه و الضاً لام فرق دوازده سرست و سر مالی
راک مکر گفته اند سرست و ببادیش مدهم و در بهباس بیای موحده بتقدیس اول مکور و تای ممدوده
و سین مهمله از بادی و ببادی یکی و از هشت سرست و الضاً گفته اند سر شش بادی و مدهم ببادی
و در کلیان بفتح کاف نازی خفیفه و لام مشدده بیای تحتانی ممدوده و نون و در کلیان که نیز بادیش
گفته اند و ببادیش مدهم ست فرقی شش سرست و در مالسری بمیم ممدوده و لام موقوفه
و سین مهمله و رای مکوره و سکون یای تحتانی در بادی نجم و ببادی دهسو بحروف و کاف مکوره
تفاوتی ست بچهار سرست و مفصل احوال سر و سر تهای مکوره در محل معلوم مسطور انشاء الله تعالی

فصل دوم در تحقیق کرام و منتجع اهل کرام گفته

وسیم سه سر اصل را گویند که یکی از اعتبارات از سر کهرج باشد دوم سر نجم و سیم سر کهرج
بالائی که ثقیل موسوم و ثقیل بتانی فوقانی مشغله مکور و یای معروف و یای مجهول خفیفه عبارت
از مضاعف نمودن است پس اول سر اول است پس اول سر دوم حاصل از هر سه کرام فوق ره هر سر است
که کهرج و نجم ماسد چنین در حاله آواز راجت داده در هر جا مقام نموده و باز بمقام اصلی خود
این وجهه را کرام گویند در عوام و در سنگیت مت مغنی کرام از روی لغت نوشته که کرام مقام
مجمع سرها بود بمعنی که همه سرها جمع شوند چه کلام عبارت از ده بود و لکن نیز اجتماع مجمع خلاصه ما
و لکن سه کرام ست اول کهرج کرام دوم مدهم کرام سیم کنده ها کرام و
سر مد کرامها کهرج کرام ست که جمیع راگها ما مجموعه هر بعضی سر در و یافته مشهور بخلاف
دو کرام دیگر که راگ و راگنی ها مدهم مرجت در مدهم کرام و کنده ها مرجت
در کنده ها کرام یافته نخواهند شد تحقیق انموطریق کرفتن هر یک از کرام ها چنان باشد که اینه از سر و ح
کهرج کرام مثلاً چنین سر اول که کهرج ست در مقدار کلوا آورده یعنی بار ست کرده که بهمه
سی متصور در کلوا سه سر شاد در سنگ اول سه نجم سر رسیده همان سر نجم را کهرج اعتبار کرده

که بدیم رسیده انرا کهرج اعتبار کرده باز یکهرج ثانی رسیده مدحم کرامش خوانند و زانجا هم
بطرز رو در پشتک سیم یکند ها رسم رسیده و انرا نیز اعتبار کرده نا یکهرج ثانی آمرسند
کنند ها کرامش نامند پس هر کرام اول در بعضی کلو در بین زمانه جاوانهر یک کرام آخر کنند ها
کرام است نه در کلوی آید و نه در ساز اگر کسی گوید که بجای کهرج و مدهم و کنند ها چهارم را
قرار ندادند گفته آید که منظور از کرامها حصول سماوی سرها است و نمودن در همین سرهای مخصوص
احوال سماوی مفصل در زمین و زمان شود که سر مذکور را در تهاتهه بین و خلل عظیم است
چنانچه بیان آنمبر به میان رسد الحال مصور کنیم ما تصور کرامها مرکز پنجم سر شاهد نمائی و طایر
آراستن کرام بر زمین چنان هر روشه در سکل کرام پس رسم کتابت اسلام از همین بسیار
در رسم ترقیم هند از بسیار به همین بنیاد آموختن کرامهای مذکوره بطرز رسم هندی قرار گرفت
و حال کرام اول در اصل از روی تحقیق انیق کرام مذکور در حقیقت
[illegible] میشود چنانچه در هر کرام اخوه مرتب سرهای
بجز نامهای آنکه در کرام اول که بدین ترتیب نوشته اند میرود و حرف اول لام کهرج
بالا بر

حالا و کیفیات مدریا یی بدان سبب مکرر که ابتدا اس حساب میباشد و انها بترتیب جمس

ب م ک ر س ی ه ب ه س ی ه ب م ک ر س

م ک ر س ی ه ب م ک ر س ی ه ب م ک

پس شنو بمادی سر را بر یک کرام که در کهرج کرام س ب بمادی است

و در مدهم م س و در کندها کرام ک ی و لیچه گفتم از روی تصور تصویر

در کرا مهای مذکور ظاهر است

س	ر	ک	م	ب	ه	ی
ب	ه	ی	س	ر	ک	م

پس بدین صورت ناگر بر است

ازین که کاهری نجم شود

و کاهری سر نجم و رکهب نجم و نجم رکهب و کندها رهبوت و رهبوت کندها و

و مدهم مکها د و مکها د مدهم و نجم مدهم و مدهم نجم و علی هذا القیاس

و احوال سرهای مذکور اگرچه بکلی در سازبین مبرهن میگردد لیکن بموجب

شکل مسبع که انرا اصول آن ضبط کرده شده بر طالبان این فن البته

مفهوم خواهد گردید اگر بحوض طبع بنظر دقت استعمال خواهد ساخت

اطلاع و وقوف تمام بر خیر و باش هم خواهد یافت این است لحه وعده ادام الله علیه

س	ر	ک	م	پ	ده	نی
نی	س	ر	ک	م	پ	ده
ده	نی	س	ر	ک	م	پ
پ	ده	نی	س	ر	ک	م
م	پ	ده	نی	س	ر	ک
ک	م	پ	ده	نی	س	ر
ر	ک	م	پ	ده	نی	س

و باقی احوال سرهای مذکوره از سازبین به نیک آئین مبرهن میگردد فصل سیزدهم

در تعریف موجهات و بیان آن و موجهات بسیم مضمومه و او مهموزه و را موقوفه و

جیم معجمه نقیله مفتوحه و نون محدوده عبارت از روهنی نمود سرمایه و آن معنی قایم مکام

[illegible]

مضاف اول موید جهنا ماری کرام اول از ینها اول که مندرج اسنها باشد موسوم بدین اسم

اول اترمند ابهمزه و تای فوقانی خفیفه مضمومتین به تشدید ثانی و سکون راء و میم مفتوح و نون منون

و دال مهمله خفیفه و الف ممدوده که ابتدایش از کهرجاست بدینصورت

س ر ک م ہ ده نی نی ده ہ م ک ر س

دویم رنجی بفتح راء و نون منون و جیم تازی خفیفه موقوف و ایضاً نون منون و یای معروف بدین شکل

نی س ر ک م ہ ده ده ہ م ک ر س نی

سیم اترا، تا بهمزه مضموم و تای فوقانی مشدده و راء ممدوده و همزه و تای فوقانی ممدوده

باین صورت ده نی س ر ک م ہ ہ م ک ر س نی ده

چهارم سده کهرجا بضم سین مهمله و دال ثقیله مشدده و کاف تازی ثقیله و راء مهمله

و جیم تازی خفیفه ممدوده باین شکل ب ده نی س ر ک م

م ک ر س نی ده ب پنجم محمری کرتا بمیم مفتوح و سکون خاء معجمه ثقیله مشدده

و راء مکوره و یای منون و کاف تازی مکسور و راء مهمله مشدده و مای فوقانی خفیفه ممدوده بدینصورت

م ہ ده

سم اسو کریما بهتره مفتوح و سین مهمله مشدده مضموم و واو مسکون و کاف تازی مفتوحه

و راء مهمله مفتوح و یای ممدوده و نون موقوف و تای فوقانی خفیفه ممدوده باین صورت

که م به ده نی س ر ص ر س نی ده ب م که

هفتم ابهر و کتابه بفتح همزه و بای موحده ثقیله مسکون و ضم را مهمله و واو مجهول و کاف تازی خفیفه

موقوف و تای خفیفه فوقانی ممدوده باین شکل ر که م به ده نی س

س نی ده به م ک ر صاد ویم لاکه ازمده اسپهان و اسپهان

بفتح همزه و سکون سین مهمله و تای فوقانی ثقیله ممدوده و نون بمعنی جاها یک یک سر اول را

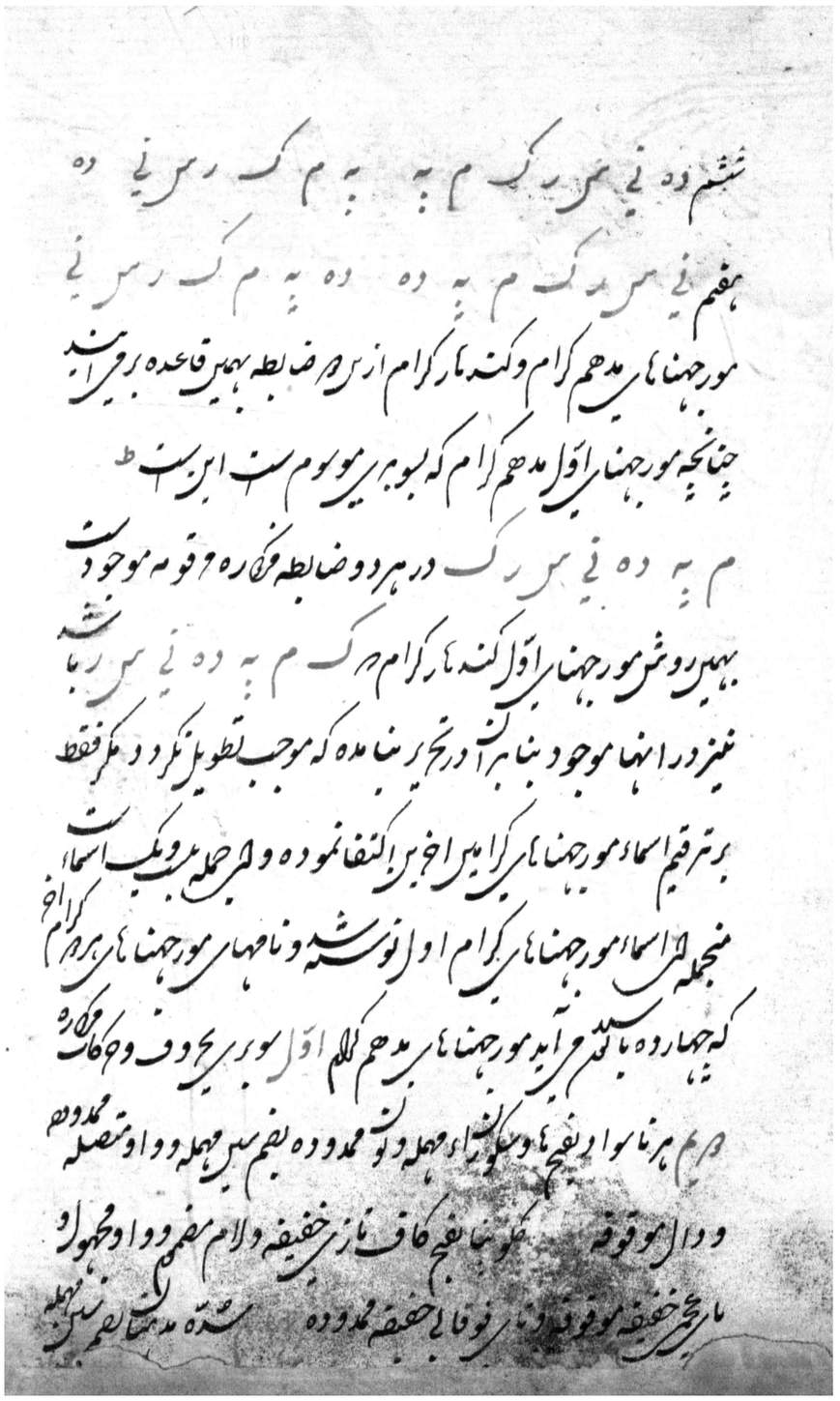
بگذارند و همان سر را در آخر وی آرند و نام اسپهان بگیرند بدین صورت

س ر که م به ده نی نی ده به م که ر س

دویم ر ک م به ده نی س س نی ده به م ک ر

سیم ک م به ده نی س ر ر س نی ده به م ک

چهارم م به ده نی س ر ک

و دال ثقیله مشدده مکوره و یای تحتانی ممدوده پنجم باری بیای موحده خفیفه ممدوده
و رای موقوفه و کاف تازی خفیفه مکوره و یای موقوفه مسم بورلی سای مجمی خفیفه
مضمومه و واو مجهول و رای موقوف و بای موحده خفیفه مکوره و یای موقوف
هفتم رکهرکا بفتح بای مجمی خفیفه و سکون رای مهمله و کاف مجمی ثقیله مفتوح
و رای مهمله مسکون و کاف تازی خفیفه ممدوده مور جهنای کنده هار کرام
اوّل بیدا بکسر بای موحده خفیفه و یای مجهول و دال خفیفه دوم بسالا بکسر بای موحده
و سین مهمله و لام ممدود و تیس سیم سوملهی بفتح سین مهمله و واو مجهول و میم موقوف
و کسر کاف تازی ثقیله و بای موقوف چهارم بسنارکا بکسر بای مجمی خفیفه و سکون سین مهمله
و فتح نای فوقانی خفیفه ممدوده و رای موقوفه و کاف تازی خفیفه ممدوده پنجم رویا
بضم رای و واو موقوفه موقوف و کسر بای مجمی خفیفه و یای موقوف سسم بروکهسا
بضم بای مجمی خفیفه و الف گاف و واو مجهول و فتح کاف مجمی ثقیله و نای ممدوده
هفتم آنتا بفتح همزه و نون ساکنه و نای فوقانی ممدوده و الا بفتح همزه و لام ممدوده
و یای مجمی خفیفه موقوفه و نای فوقانی خفیفه نزکونه مجمی ذکر مور جهنای دوم کاندوره

خامه در گذارش راک جات و مان افتاده فصل چهاردهم در بیان راک جات و تان ای مان جات

پس راک جات برای ممدوده و کاف عجمی خفیفه ممدوده و جیم تازی خفیفه ممدوده

و تای فوقانی موقوف بمعنی ذات راک باشد و تا نجات بتای فوقانی خفیفه ممدوده

و نون موقوفه و باقی حروف بحکمات مذکوره ذات مان بود بباید دانست

تا چهار رسم مان را دخلیست کلی نه راک را و از سر نجم تا سر هفتم راک را علاقه تمام باشد

اگر می شنوی پس بشنو که تا مقوم ست بچهار قسم اولش را ارجک گویند

بالف ممدوده و راء موقوفه و فتح حیم عجمی و سکون کاف تازی خفیفین و لکن این است که

در و یک سر آید مکرر چنین سر سر غیر روهی قسم دویمش را کهانک گویند بکاف و ما

ثقیله ممدوده و فتح تای فوقانی و سکون کاف تازی خفیفین و آن آن باشد در و در سر آید

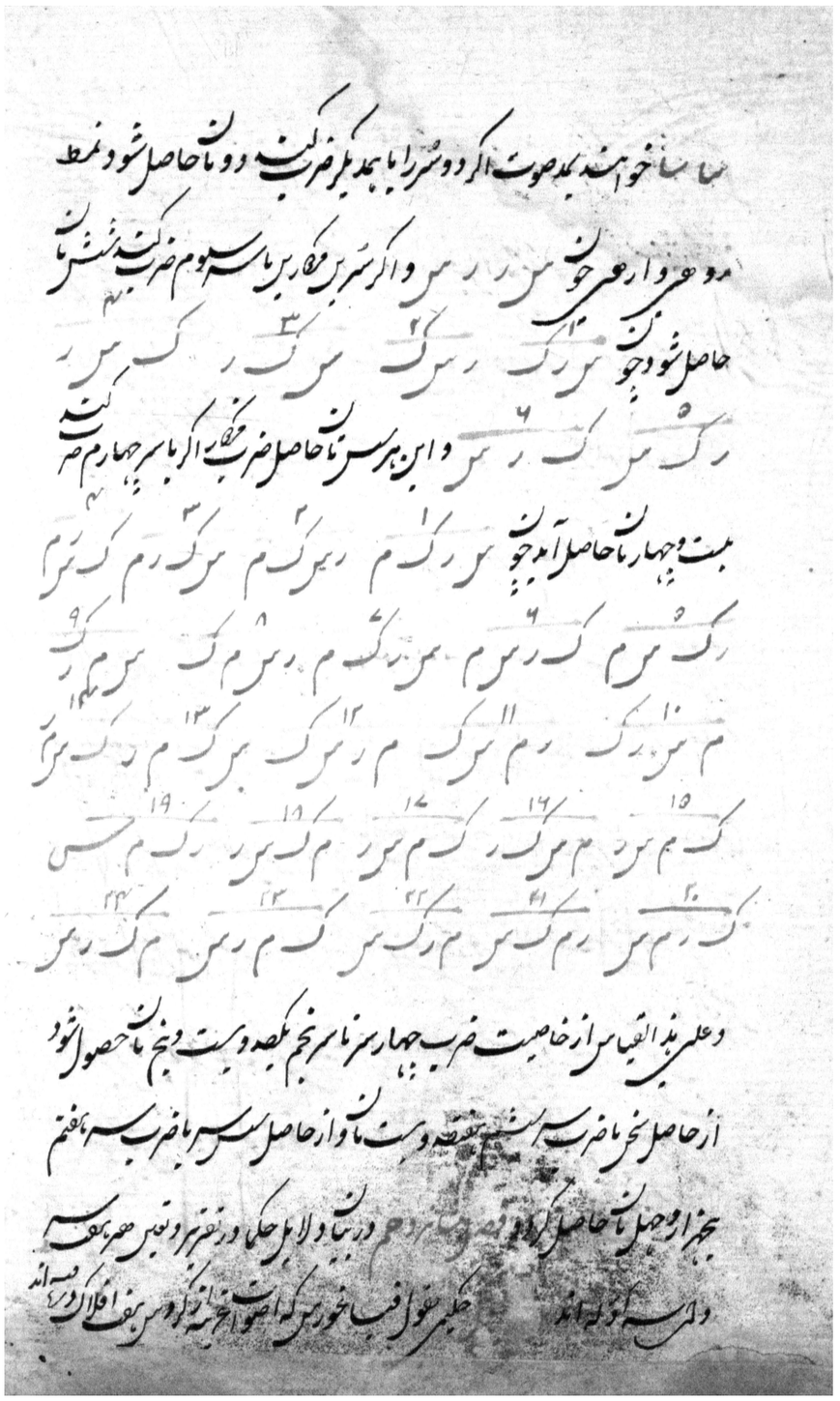
از روهی و اروهی چون سر ر سر و قسم سیوم آنرا سامک خوانند بسین مهمله ممدوده

و فتح میم و کاف تازی خفیفین و لکن بود که در و سر آید سر ر ک اولش و ک سر اخرش

و چهار نامیتا دیگر در تقدیم تاخیر سر ها بکار رسد اگر دو قسم چهارم سر امک بسین مهمله

م ک ر س تا ن آخرش بیست دو تا دیگر از تاخیر و تقدیم مذکوره مخرج حاصل آید
چنانچه بیان کرده شود در فصل آینده بیان کرده شود ان شاء الله تعالی پس از یم راک اعتبار کرده شود
نزد اهل این فن دجالگر ر سه نوع است نوع اولش او و هو گویند بهمزه مضموم و واو مجهول
و ضم دال ثقیله و سکون واو اسباشد در آنچه سر آید و نوع دوم ترش راکها و تا بکاف فارسی خفیفه
ممدوده و با قرحروف و حرکات مگر سا و الف بود که در وسط سر آید و نوع سوم راسبور خوانند
بفتح سین مهمله و نون مشدده و با ی مجهول خفیفه و سکون واو و را ی مضمومه و نون ساکنه و الف بود در آخر
هر هفت سر باشد و بیان این هفت طایفه تا در فصل کوکب تارستار بفصل در یابد ان شاء الله تعالی

فصل یازدهم در تفصیل جمله تاها و بیان حساب و ضرب قسمت انها بباید دانست که در اصطلاح
اهل این فن ضرب قسمت را کوشش تارستار گویند بکاف فارسی خفیفه مضموم و واو مجهول
و تا ی فوقانی موقوف و با ی خفیفه ممدوده و ایضاً نون موقوف و با ی مجهول خفیفه و را مضمومه
و سکون شین مهمله و تا ی فوقانی خفیفه ممدوده و را و خلاصه آنچه از و جهل نام است
اگر می شنوی طریقه ضرب مکار را پس بشنو که چون سر یاد در ها ضرب کنند و دگر ش گویند یک تا حاصل شود
[illegible]

پس خمس مخارج فلک افلاک مکوره باشد البته که تاثیر او خواص سرهای مکوره بواسطه افلاک و
خاصیت کواکب باشند حاکمه مذکور باشد ان شاء الله تعالی دلیل دوم ایضاً از حکیم استنباط هفت سر
از صدای طایریست که هوهی فلکس نام کوید و در منقارش هفت سوراخ است
از هر سوراخ دی صدای هر سری است و بعضی زنها از صد سوراخ گفته اند طایر مذکور
چون در مستی آید انبار هیمه کثیره را جمع کرده بر انشسته و در فرط مستی آواز دهد
از هفت سوراخ منقارش صدای هر هفت سر ظهور کند باکثرت مقامات از صدور لحن
سوزنده آتشی در او مشتعل شده سوخته خاکستر شود و خلقش نیز ازین جهت است
که از خاکستر مکوره بیضه‌ها پیدا شوند و از آنچه‌ها پیدا مخلوق شوند دلیل موسیقار اهند لاکه
هر سرهای مکوره مستبط و مستخرج از آواز هفت جانور آمذبوره اند چنانچه کویند که
سر اول هر کهرباست بکاف تازی ثقیله و دال مفتوحتین و جیم و نیز در منقار بجای دال
را مهمله استعمال کنند و کهرم کویند انرا از آواز طایر مذکور طایریست مشهور استخراج و
استنباط نموده اند و بعضی از آواز کاو میش و [illegible] در لهب
را مهمله و کاف تازی ثقیله مفتوحه و با خفیفه موحده [illegible] از آواز مهماسایم محمد حفیظ

باول مفتوح و تای مکوره و تای تحتانی معروف و های ممدوده که طایر است در هندی معروف
بخوس آوازی منسوب کرده اند و سر سیم را که کند هاریست و کند هاریکاف عجمی خفیفه مضموم
و لو شمونه و دال ثقیله ممدوده و راء مهمله موقوف نیست باواو ازوح نموده اند و سر چهارم
را که مدهم است بفتح میم و دال ثقیله مشدده مفتوح و ایضاً میم از آواز یک طایر معلوم
و سر پنجم را مهنجم است ببای عجمی خفیفه مفتوح و لو شمونه و فتح جیم عجمی خفیفه و میم باواو از کویل
و معروف و مشهور در هند خوس صدا و سر ششم را که دهیوت است بفتح دال ثقیله و سکون یای تحتانی
و فتح واو و تای خفیفه فوقانی از آواز غوک و سر هفتم را که نکهادت است بنون مکوره
و کاف تازی خفیفه ممدوده و دال مهمله از آواز فیل منسوب ساخته اند پس شاید این قول را باید
کوشش هوش بر آواز داشته تا کیفیات سرها بر او منکشف ساخته گردد و بعضی بر آنند که چون
حضرت موسی علی نبینا علیه السلام تاب تجلی ترقی نیاورده بر طور افتاده چنانچه
خر موسی صعقا مخبر از حال علیه السلام و طور از عدم احتمال مار تجلی مکرر پاره پاره گردیده
هفت پاره آن بهوا رفت و از هر پاره آن صدای متفاوت ظاهر شد و لیکن
بس متتبع این هفت سر از صدای تجلی قدرت فصل هفتم در بیان سرهای بمعنکاه مزهای

و پر نباشد بوحدة خفیفه و را مهمله مفتوحتین و نون بمعنی نور و رنگ باشد بدین کوبه است مرنانکه
بعضی از یونانیان گویند که اصل هر هفت سر از صدای گردش هفت افلاک است چنانچه
اول سر که کیهر است از صدای فلک اول که فلک قمر باشد مخدوم سر نگار نیز قمر
و سر مذبور خادم و تابع آنست پس ما گزیرست سر مذکور را از قبول حواص قمر و لون و رنگ کوک کوکب
بنابر آن سر کیهر را سفید رنگ مایل بسرخی و سبزی و سیاهی انگاشته اند مزاجش سرد تر
بغلبه تری مختلف الوان و متلون المزاج است و سر دویم را که رکهبت است از کوک فلک دوم
که عطارد است استخراج نموده اند رنگش نیلگون بزنگ فاختائی قمر او سرد خشک بغلبه خشکی
سر سیم را که هندبیت است از زهره که صاحب فلک سیم است استنباط کرده سفید رنگ کبود لون
سرد تر بغلبه تری سر چهارم که مرهم است از صاحب چهارم که آفتاب است منسوب ساخته اند
نارنجی رنگ و حرارتش کم و خشکیش زیادتی کرمی و سر پنجم را که نجمست از مالک فلک پنجم
که مریخ است استخراج کرده اند سرخ رنگ مره کرم خشک و سر ششم را که دهبوت است
از صاحب فلک ششم که مشتری است اخذ کرده اند سفید رنگ مایل بزردی معتدل مزاج
سر هفتم را که [illegible] از صاحب فلک هفتم که زحل است استخراج کرده اند سیاه رنگ سرد خشک

واز انست که سبعه سیاره را دیو تهای سرهای هفتگانه مقرر کرده اند و سر لوکس باعتبار دو بهای اسمانی

نیز خوانند فصل پنجم در بیان التفکار و لکن زبور سرها و رفس موسقی اگرچه التفکار بهمزه و لام

مفتوحتین و لون مغنونه و کاف تازی خفیفه ممدوده و را اعلم بدیع و بیانیان بیانست و فصاحت علوم

کلمه کلام از انست معلوم میگردد و در لغتی مراد از فصاحت تامست و لیکن از انفهم لام و یای مجهول او

ان منضم نمودن سری ست با سر دیگر از سرهای هفتگانه بحسن و خوبی اسمور لی در انچه سر سیارات

و بر ستارگان و تماک موقوف ست بر دانستن التفکار و اقسام انها بسیارست چون ذکر تمامی ان

مشتمل بر طوالت بود لهذا باقتصار انجامید و التفکار مذکور بدو نوع ست اول استهاری

که اول و اخرش از روی سر یکی باشد دوم ارو هری التفکار و ان بر هفت نوع ست و اسامی انها

در بو تهای مار چاتک وغیره مرقوم اند پس طلب کنی از لغتی و ترتیب

س ر س ر ک ر ک ر ک م ک م ک م پ م پ م پ د ه

ب د ه پ د ه ن ی د ه ن ی س و ترتیب دوم س س ر ر س س

ک ک ر ک ک م م ک م م پ پ پ

ترتیب سیم آن

ب ی ده ب ده س ی ده ی س ده ی ترتیب چهارم آن

ده ده ب ده ده ی ی ده ده ی ی ده ده ی ی

ترتیب پنجم آن

م ده ب ده ب م ی ی ده ب ده ب م ترتیب ششم آن

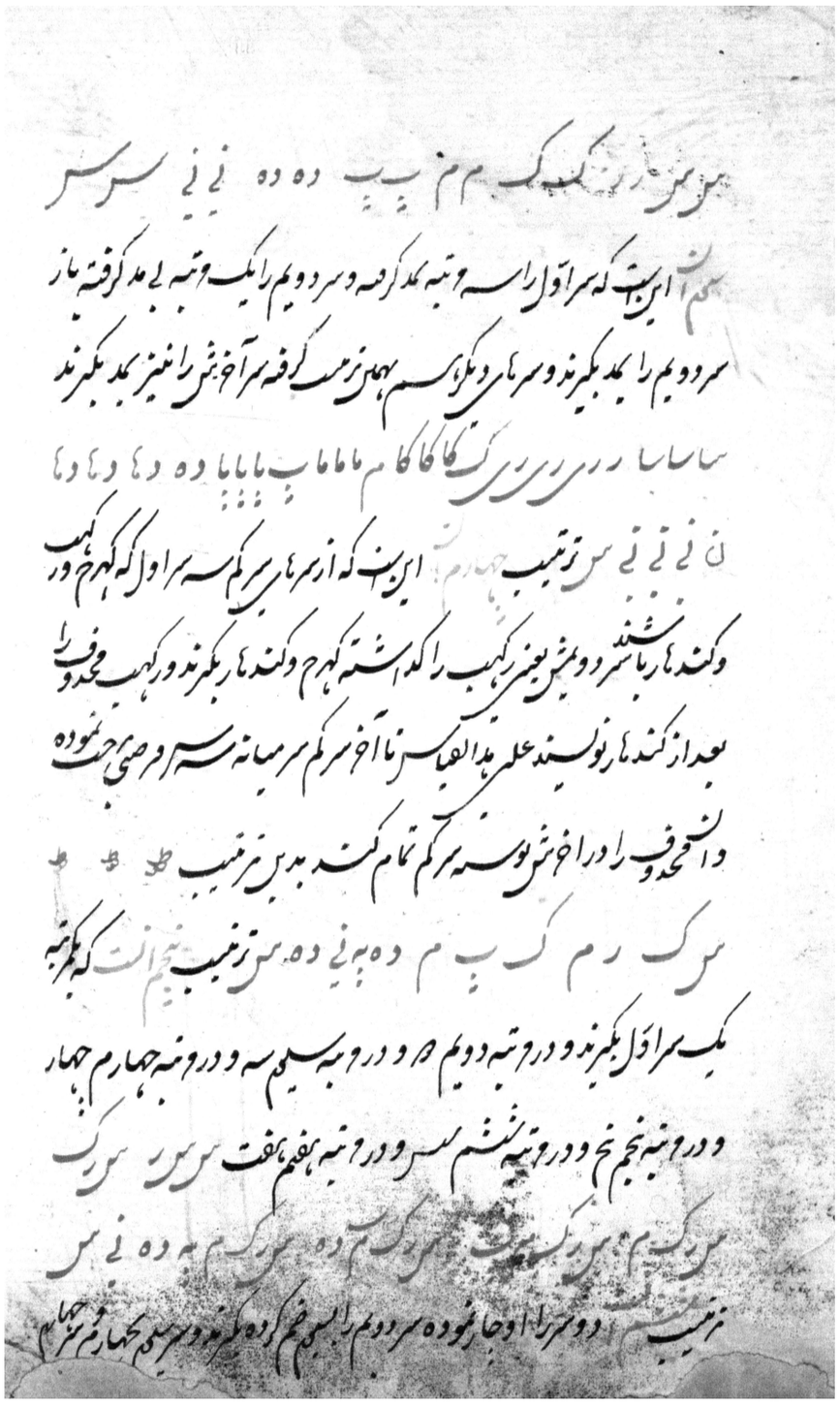
ب ده ب م ی ی ده ب ده ب م ی ی ده ترتیب هفتم آن

ک ک م م ب ده ب م ب م ک م م ب ده ی ده ب ده ب م

ب ب ده ده ی ی س ی ده ی ده ب دویم از دو هیئ انگار و این هر از ده لوح

و اول آن بدان گونه است که هر هفت سری ترتیب را بمد صوت خوانند بدین ترتیب

نگوید

به پنجم و سر پنجم به ششم و سر ششم به هفتم و این هفت سر را باندولت گلک گویند و سران
گلکها معلوم خواهد شد و انمایند این است سر ریز رکار رکار ماک مام مام
پاپ وها به وها وه فی وه فی وه فی ساتر تیب مفهم است هر یک سر در میان را گذاشته
سر اول و دویم را مکرر کرده بگیرند بخش هر هفت سر را اداخواهند شد سر سر گک رر م م
گک ک م م وه وه ک فی فی وه وه سر سر ترتیب مفهم است هر سر اول را
بمقدار یک و سر سیم را مکرر کرده ادا خواهند شد سر رکار گک ماک م پام پ وها وه فی وه فی ساتر
تیب مفهم است هر سر اول مکرر و سر دویم یکبار بی مدد و سر سیوم بامداد اخواهند شد
سر سر رکار رر گک ماک م پام م به وها ک وه فی وه وه فی ساتر
تیب مفهم است هر سر اول را چهار دفعه و سر دویم دو دفعه و سر سیوم و چهارم یکبار بگیرند
سر سر سر رر ک ما ر رر رر گک م به گک گک م م پ وه م م م م
ک وه فی به به به به وه وه فی ساتر تیب مفهم است که سر اول و دویم یکدفعه
و سر سیوم سه دفعه بگیرند جنس باشد سر رر گک گک رر م م م
گک ک وه وه وه وه فی فی وه وه سر سر

ترتیب دوازدهم آنکه هر سر را سه مرتبه ادا نماید

فصل دوم در تفصیل راک او هیا مزار ممدوده

بکاف عجمی خفیفه و باقی حروف و حرکات مذکوره بمعنی فر راک بود و این مشتمل بر چهار فصل

فصل اول در صفات کوینده و آن بر چهار کونه است اول راک ب برای ممدوده

و کاف عجمی خفیفه موقوفه و همزهٔ مفتوحه و نون غنه و ایضاً کاف عجمی دوم بهانک

بهار موحده و کاف تازی ثقیل ممدود و تین با قی حروف و حرکات مذکوره سیوم کرهانک

بکاف تازی خفیفه مکسوره و راء مهمله مسکونه و های عجمی خفیفه ممدوده و با قی حروف و حرکات

چهارم اپانک بالف و بای عجمی خفیفه ممدود و تین با قی حروف و حرکات مکرر راک

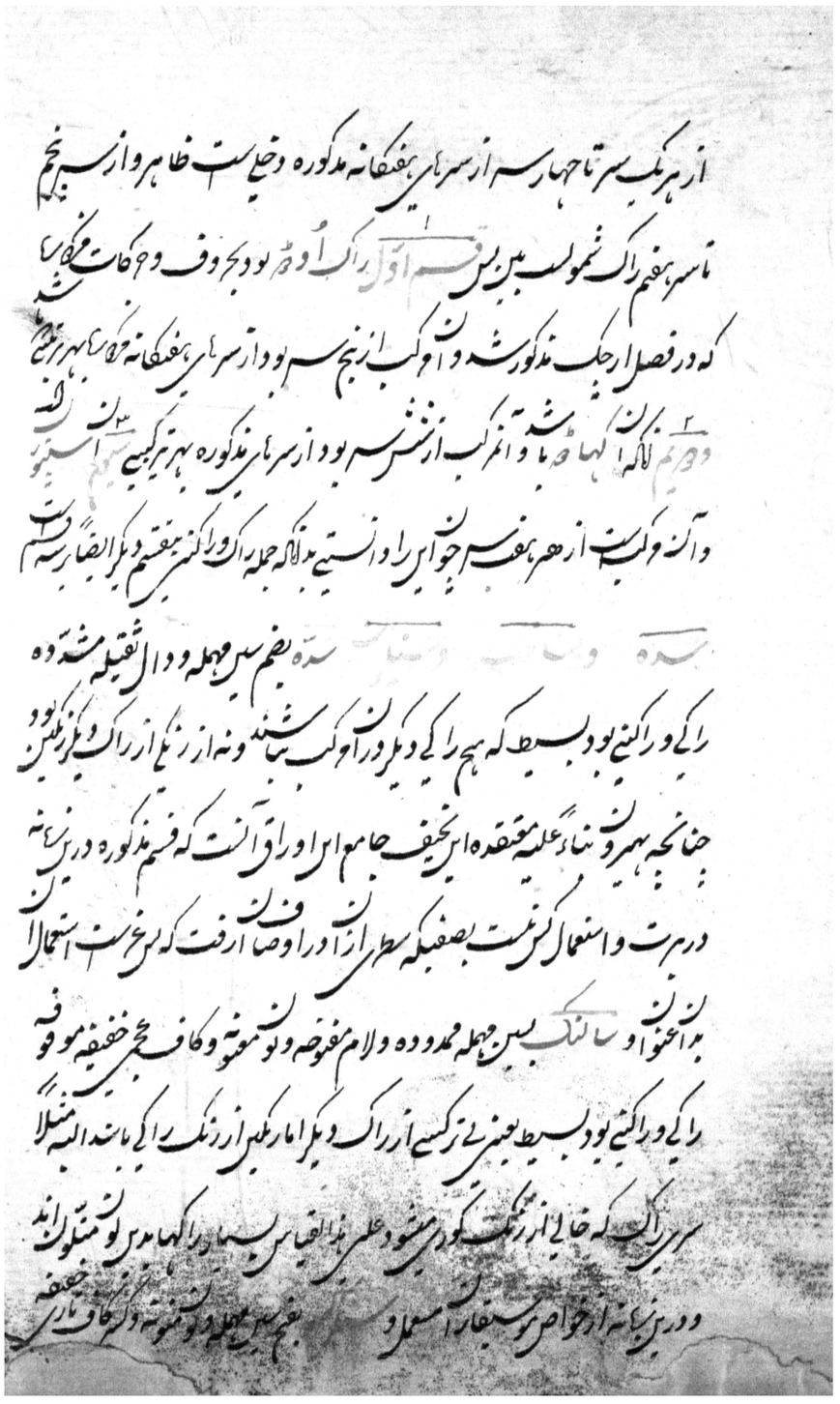
بحروف و حرکات مکرر اظهار کردن و زیادت نمودن راک بود بهیکله از اسماء خطر و فر

باسامون نقد وقف کردد و بهانک بحروف و حرکات مکرر اعبارت از مجموع حروف و الفاظ

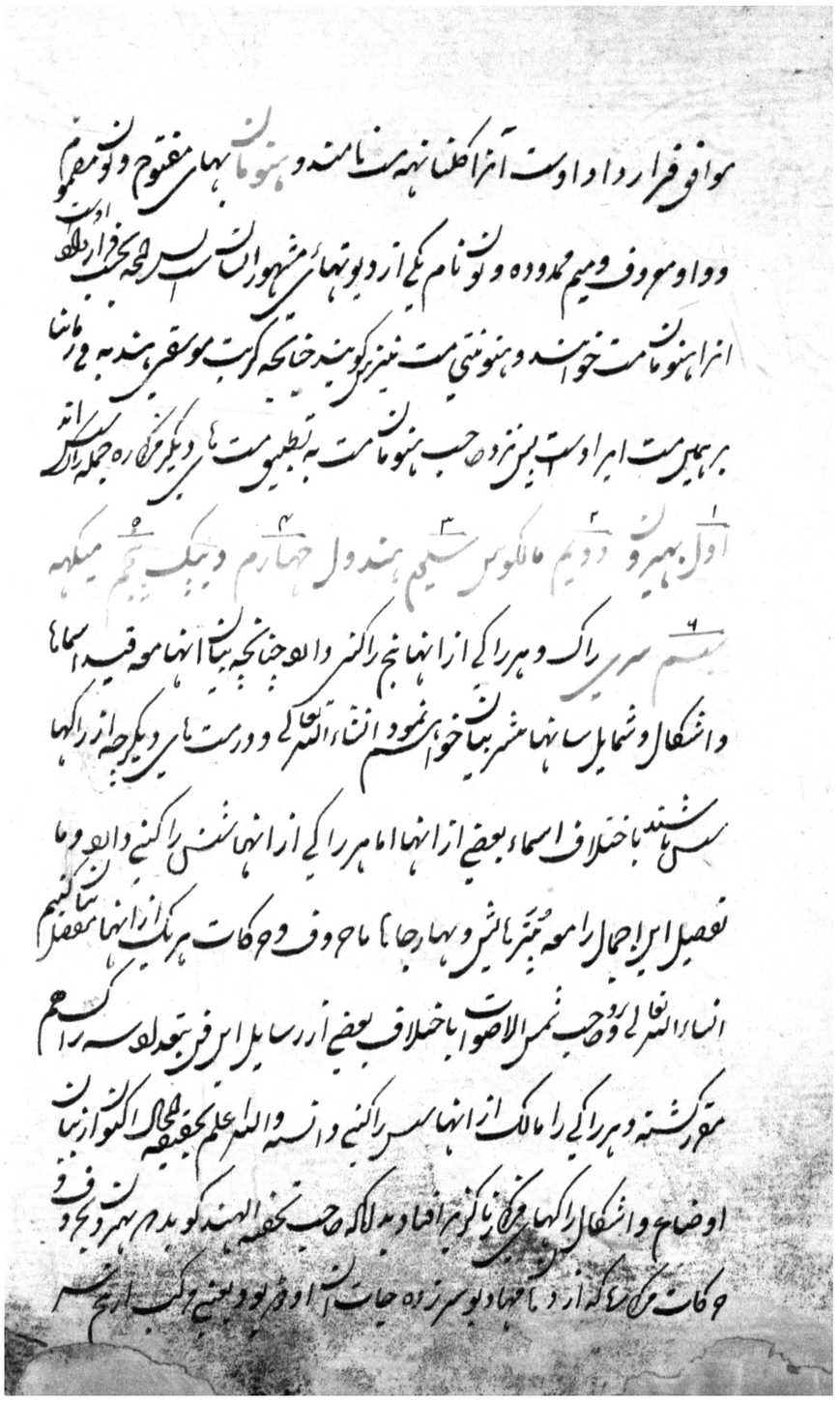
وکناد کی راک باشد بقضا و بلاغت و کرپانک بحروف و حرکات مکرره ان بود و مرشر

عم القاء حروف کردد و حروف عم سم باصوات مادامی که راکی مصر باشد

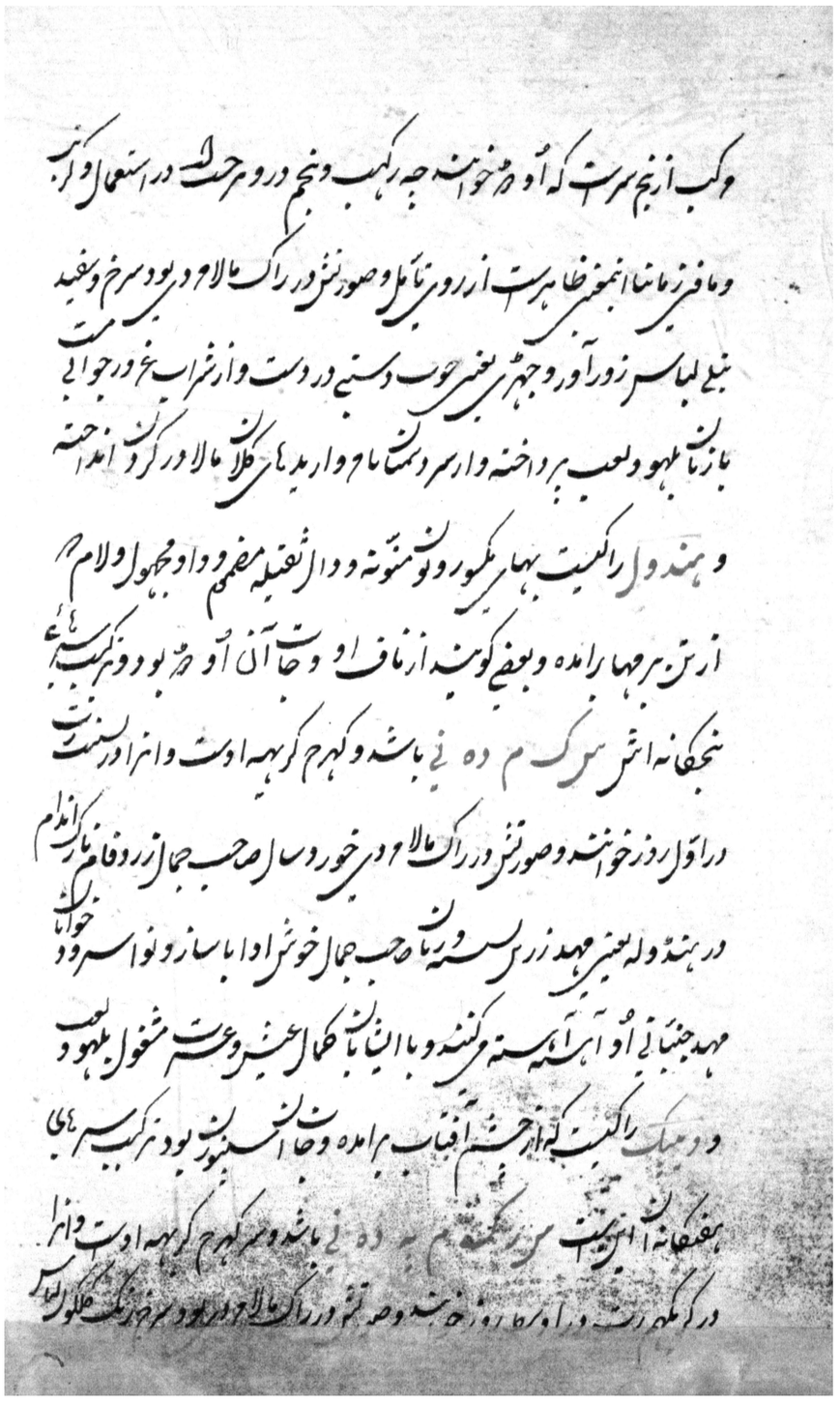
و اما انک بحروف و حرکات مذکوره آن باشد هر سه انگهای مذکوره هر قومه در آن
مرعی باشد و ایضاً تمیزی و جلدی کرتب باشد سر آتال و سر از ابتدا تا منتها بحس و خوبی فهم
دارد یکی در آن مندرج بود فصل سوم ۳ در بیان اراک و راگنیها و اسماء و اذکار آنها
و احوال آن بدین گونه است که چون سرهای هفتگانه مذکوره بصفاتیکه در فصول اول
مذکور باشد امتزاج یافته شکل های معتده و صورتهای علیحده راگ عبارت از آنها باشد
متشکل و متصور شده موسیقاریان هند و حکمای عجم هر یکی را از آنها بحسب اشکال و الوان
انها موسوم ساخته براوقات لایقه و اوضاع فائقه هر مناسب انها باشد مذکور نموده اند
اگرچه راگها و راگنی ها لاتعد و تحصی اند اما فحول هر یاد ساتان صاحب همت و مایکهای آن
خصوصاً موسیقاریان هند و ستان بگوش هوش استماع کرده اند و برخی از بیشتان آن در
در رسائل موسقی هندیه خود از استماع راگها و راگنی ها را نیمناً و تخفیفاً ثبت نموده اند علیه
این تخفیف نیز ثبت انها نموده بعضی از راگ و راگنی های مشهوره در این مختصر بقدر ضرورت انها
مندرج ساخته اگر منشی بر شنود که از جمله راگ و راگنی که سابق در فصل اول مذکور شد
برقمیت ضرورت نگاشته اند کرده را اعاده نموده مانده دانست که ما آن را

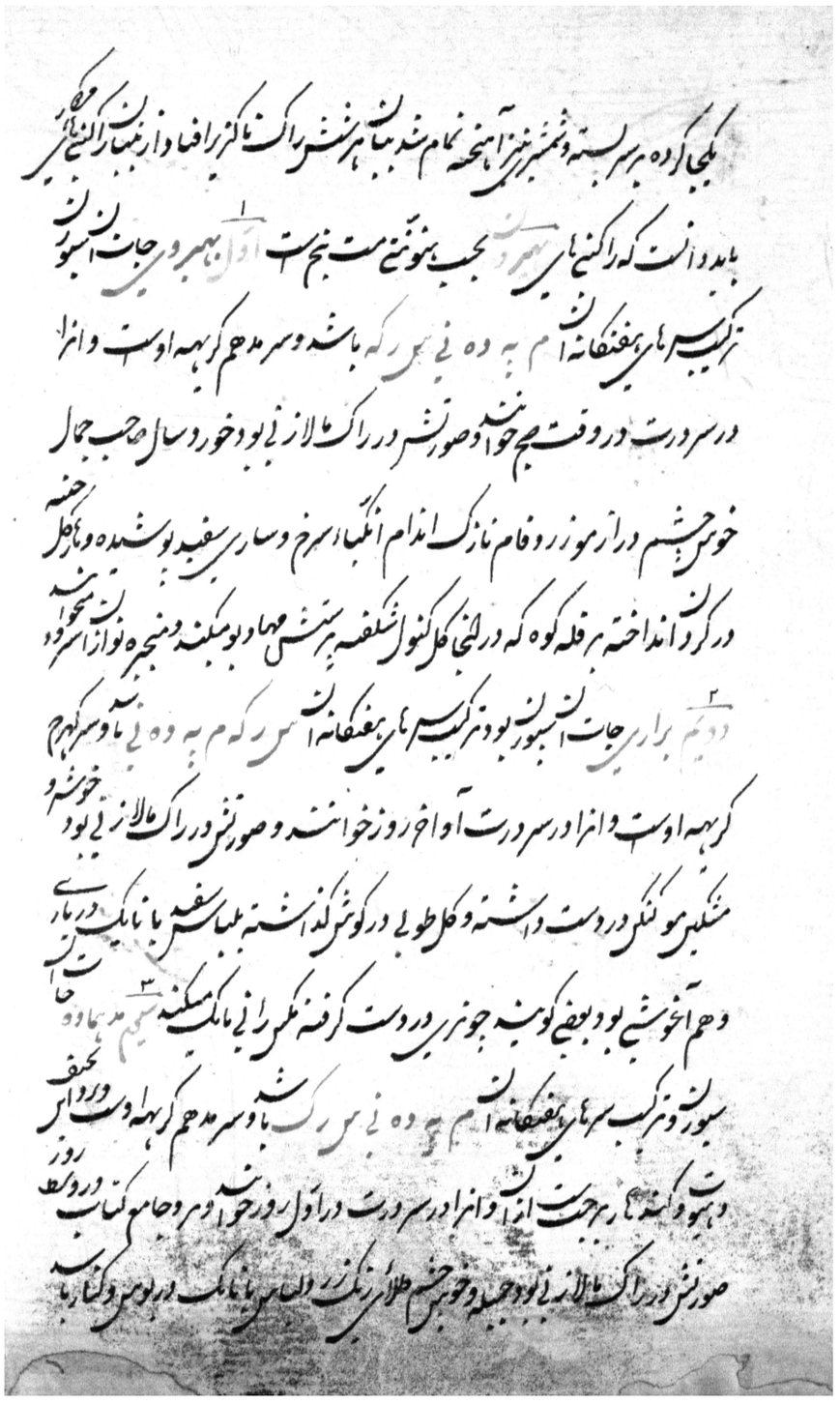
و یای موقوف در را مهمله مفتوح و نون را که رکنی بود مرکب از دو راک یا نهم بران
تا هفت شش مثل امین کلیان که مرکب است از امین و کلیان یا کهن راک که مخلوط است
از سس راک چو هیرون و رام کلی و کنداهار و توری و اساوری و کوجری باختلاف
بعضی از ینها بدیسا کهه و سوها و همین علی هذا چنانچه برت و کرت موسیقیاریانند در زبان
برین قسم اخیره ست پسنر بس حسب تحفه الهند از کرنهه های معتبره شنکیه چهارست اس ورسا اسموده
شمیسر مت وکلنهه مت وبهرت مت وهنومان مت چه مت بفتح اول و
سکون ثانی بمعنی عقل و مذهب ست شمیسر بضم سین مهمله و میم مکوره و یای مجهول و سین مهمله مضموم را
مهادیو را گویند بنابر انکه از راک و راگنیهای نخست قرار طلعه اوست انرا شمیسر گویند
و سکوت سین مهمله مکوره و یای مجهول و او و نیز نامند چه شیو نیز نامی ست از نامهای مهادیو
و بهرت بفتح باء موحده ثقیله و سکون راء مهمله و تای فوقانی خفیفه موقوف نیز نامی یکی از
دیوتهای هندیانست و انچه بحسب قرار طلعه اوست انرا بهرت میگویند و کلنهه مت
بکاف تازی خفیفه و لام مشدده مفتوحتین و نون ممدوده و تای فوقانی ثقیله نام رکنهیی از
رکنهای راگ کنهره را مهادیو کافر مخترعند مسلمانان در ولنه حسب نامست را گویند که بهر

از سرهای بغکفانه و چون از سر هر سری از سرهای بجکفانه اخ فی گیرند ترکیب آن
وه نی سر ک م باشد و سر دیوت کربه اوست و آزاد در سر درت وقت حج حوا شد
و نزد این نجیف او ح بود بهیرو زه نسیبت بلکه سپیورش مد نظر است چه هر یک سر
در آن در کرتب و استعمال بحسب ظاهر محوس اند که خواننده را بتامل سهم معلوم گردد و ایضاً
چنین راک مرکز اول را لکهات بلکه مبدء جمله راک ها و راکنی هاست هرگاه که پرتهم را
که بمعنی اول و مصدر را لکها باشد سپیورش بنود پس را لکهای دیگر چه رسد خیال ماند نمود که مصدر
راک مرکز والست بر بمعنی حرکت شد و العلم عند الله سخنه و صورتش را در راک مالا ها
بصورت مهادیو نویسد بعنی مثل شناسی های حسن خاکستر رو مالیده و جتا در آن
و از جتا دو گیسو روان و در دست تکلی بعنی دست ریحن و هلالی در پشانی و مثال ارو
ماریجیده در هر دو هر ش و قشقه در پیشانی و حرم فیلی فرش کرده بر آن نشسته و مالکوس را
بحروف و حرکات مرکب از کلوی بر بعنی مهادیو ماکاهه برامده و هر مهادیو را
و جات آن سپیورش بود و هر یک سرهای بغکفانه آن
و سر کهرج گربه اوست امراد بسیرت در او اخر شب حوا شد و نزد این ضعیف مرکش

و مالائی مروارید در گردن انداخته بر فیل مست سوار و زنان بسیار همراه داشته و بعضی گویند
از شرم چراغ را کشته و خانه را تاریک ساخته با زنان در مباشرت بود سری را گویند که
از ناف زمین بهم رسیده و جات استنبور باشد و ترکیب سرهای هفتگانه ایشان
سر رک م پ ده نی بود و سر کهرج کربهه اوست و آنرا در هیم رت در آخر و آخر
صورتش در راک مالاهری بود و جبه سفید پوشش و بعضی گویند سرخ پوشش هر از بلور و یاقوت
مالا در گردن انداخته و کل کنول در دست داشته بر تخت منقش نشسته و مغنیان در پیش او
نغمه میخوانند میکهه راک ست که از سر رومها برامده و نیز گویند از آسمان پیدا شده او
جات آن او ده بود و ترکیب سرهای پنجگانه آن ده نی سر رک باشد و از سر دهنو کربهه
و آنرا در برکهارت در اواخر شب خوانند لیکن نزد این نحیف فقیر زمانشناسان رودهنو را
رجب میدانند او در استعمال بسیار کم ست و بجای مدهم و نجم راوی شمانهر و سر رکهب کربهه دا
رس م پ نی ترکیب خوانند و گویند راک مکهار در استعمال کم ست و در مدهماده
و میکهه فرق آنست که راک مکهار خیلی تکرار دارد و غیر از سر رکهب در راک مکهار نیست
و الله اعلم و صورتش در راک مالاهری بود و جبه سیاه فام و موهای سر او بسیار

چهارم سندهوری جات اسپورت و ترکیب سرهای هفتگانه آنس رکه م یه ده نی باشد
و سرکهرج کرهه اوست و انرا در سردرت آخر روز خوانند صورتش در راک مالا زنی بود حجاب
سرخ لباس زرول در دست داشته و کل جرهر ما بر کوشش کله اشته پر از خشم و غضب در ذکر او
یا دنا یک نشسته و شب و روز مالا در دست کرده پرستش مهادیو میکند پنجم بنگال جات اسپورت
ترتیب سرهای هفتگانه آنس رکه م یه ده نی باشد و سرکهرج کرهه اوست و بسار لم راست
و انرا در سردرت او اخر روز خوانند صورتش در راک مالا زنی بود حجاب حسن بوضع جوگنیها حاضر
برو مالیده و جنا در سر داشته در دست چپ زرول و در دست راست کل کنول با ساری زعفرانی
و کهور صندل در بدن و قشقه مشک در میانی و راگنیهای مالکوس نیز در دست مرکه رنج ست
اول ٹوری جات اسپورت ست و ترکیب سرهای هفتگانه آنس رکه م یه ده نی باشد
و سرکهرج کرهه او و انرا در سرت بعد از یک پهر روز خوانند صورتش در راک مالا
زنی باز نین سفید پوش انگیا منقش و ساری سفید پوشیده و کهور کافور و زعفران در بدن
و بین نواز اورچها البا وه و آهو از شوق لذت دنوا نش میدهد و مرغش در پیش او گردنها
[illegible] جات اسپورت و ترکیب سرهای هفتگانه [illegible] باشد و سرکهرج

کرہہ اوست وانرا در سرت خوانند آخر روز و نزد این نجیف سنبور نبود که در استعمال ہر عضو سر
خوانده میشود و صورتش در راک مالازی بود نوحوانسته سبز فام خوش آواز مارک اندام بسعد بوش
دسکوفه اسه در کوش وازمنسی شراب باوازمارک نغمه راستانه خواند ملک خواند نوا
سیوم کن جلی جات آن او ڈ بود و نزمب سرهای نجکانه آنی سرک م پ و سرنلهها
کرہہ اوست انرا در سرت وقت صبح خوانند صورتش در راک مالازی است در فراق مالک
زار و نزار و ضعیف و نحیف کرہہ کنان موسر بریشان از غم و ولہ و آه سرد می کشد و سر در
زیر درخت کدم نشسته چہارم کنہیها وی جات آن کہا ڈ ست ترکیب آن
وه نی سرک م از سرهای شنکانه خود سرد ہبوت کرہہ اوست وانرا در سرت
بعد در ہر شب خوانند صورتش در راک مالازی بود وصف حسن عشرت دوست خوش لحن بسعد بوست
شب و روز در راک و رنگ و رقص و سرود مخطوط و مشغول و بانگهای سبز و ساری سرخ
دارانگی زیور نمام قصبه در میشانی والا پنجم کوکبه جات ان سنبور نبود کوکبه
وه نی سرک م ستار سرهای بغنکانه اش سر و ہبوت کرہہ او ست وانرا در سرت
در آواخرت خوانند صورتش در راک مالازی بود وصف حسن عشرت دوست خوش

با نایک صحبت داشته و مباشرت کرده علامت صحبت دوشیزه از چهره او صاف
چنانچه انگیا جا بجا نرفته و ما رکل چنبه کنجه و کلهای از هم ریخته و چشمها از خمار بیداری
سرخ گشته و به شگفتگی و بشاشت تمام نشسته و راکنی های هندول نیز هست
اول رام کلی جات آن او ده بود و در کنار سرهای تنگخانه آن سرکه م به یا باشد
و سر کهرم کرده است و انرا در بسنت رت خوانند صورتش در راگ مالا نندی بود صاحب حسن
طلائی رنگ نیلی لباس زربفت آراسته و سر آراسته و قشقه مشک در میان کشیده
در انتظار نایک نشسته و نایک در عذر شب بوده خود جائی دیگر در بای افتاده و او
بناز و اعراض متوجه او نگشته دویم دیسا کهه جات آن کهاده ر و جانم او راگ سیور بود
و در ترتیب سرهای شنگخانه آن سرکه م پ ده یا باشد و سر کنده کار کرده است
و انرا در بسنت رت اوایل روز خوانند و صورتش در راگ مالا نندی بود صاحب جمال
ماه رو خمکین چک جو موها بریده ایستاده و تیغ کشیده مثل بهلوانان چاک بر بازو و شانه مالیده
و بزیر دستی دشمنان خود را بیاری زبر کرده در غل کشیده و نایک را بهنه یا خود داشته
سوم جات آن او ده بود و در کنار سرهای تنگخانه آن ده یا باشد و سر کنده کار کرده او